

Lahja, izzemljil pondeljek, vsak dan zjutraj...
Asiškega št. 20, I. nadstropje. Dopolni...
Anton Gerbec. — Lastnik tiskarna...
Za inozemstvo mesečno 4 lire več. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v široki ene kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov...
osmrtnice, zahvale, poslanice in vabila po L. 1., oglasi denarnih zavodov...
Mall oglasi po 20 cent. beseda, najmanj na L. 2. — Oglasi naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

Po sestavi Pašičeve vlade

Ljudem, ki so na vodilnih mestih javnega političnega življenja, se rado dogaja, kakor igralcem v loteriji. Ti si izbirajo izmed tistih devdesetih števil tri, o katerih sodijo, da nudijo največ nade do dobitka. Navadno pa prihaja razočaranje. Izžrebane so bile druge številke. Tudi vodilni politiki ustavljajo svoje ukrepe na podlagi domnev in računov, ki so morda v trenutku res najverjetnejše; jutri pa so že morda premise, na katere je naslonil voditelj svoje ukrepe, neveljavne, in mož ima — neuspeh. Radi tega pa ni voditelj — kakor menijo ljudje, ki sodijo vrednost politika le po uspehih — nesposoben. Neuspeh mu je donesla čisto nepreračunljiva igra v razvoju dogodkov.

Tako nekako se dogodilo sedaj tudi demokratski stranki v Jugoslaviji in njenemu glavarju Svetozarju Pribičeviću. Še tik pred sedanjem rešitvijo krize z nastopom izključno radikalne vlade je računat mož, da s to krizo pride njegova stranka do še večje veljave in da se njegova pozicija še ojači. Zračunal se je temeljito. Prišla je na vlado stranka, ki je njegovi najvernejša tekmovalka. S tem je demokratom odvzeto silno orožje, tista moč, ki jo ima na razpolago državni aparat napram raznim slojem prebivalstva, kar je velikega pomena posebno za slučaj novih volitev. Demokratski so potisnjeni v opozicijo. Kruh opozicije pa je navadno bolj trd, nego je oni, ki ga jedo tisti, ki so blizu krmila.

Ko govorimo o rešitvi krize, pa moramo posebno naglasiti, da te rešitve ne smatramo za resnično, končno veljavno. To pa že zato, ker je Jugoslavija ustavna in parlamentarna država, sedanja rešitev pa je odločno protiustavna. To pa ne le radi načina, kako se je izvršila, ker je zelo slična oktobra-u, silnemu naraščanju, ampak tudi iz drugega veletehtnega razloga. Radikalna stranka je sicer najmočnejša in stari kraljevini — s starimi, častnimi tradicijami — v parlamentu pa tvori napram drugim opozicijskim strankam precej neznatno manjšino. Čim bi se te stranke združile v strnjeli blok, bi bila opozicija radikalne stranke kot nositeljice vlade zrušena. Ostala bi le še — diktatura! Diktature pa se v današnjih dneh in ob sedanjih ljudeh ne dajo vzdržati trajno. So to podjetja, ki navadno pokopljajo tistega, ki jih je ustvaril. Pač pa postavljajo državo samo v slabo luč pred svetom. Tudi v Jugoslaviji se ne bi držala. V prvo zato ne, ker bi bila v večnem boju z narodom, ki po stoletju robstva hoče živeti na solncu svobodnega življenja. Pa tudi zato ne, ker je njen mladi vladar prešinjen demokratskega in vsekoli ustavnega duha in gotovo ne bi dopuščal nikake diktature, bodi osebe, bodi stranke. In najbolj se je bati diktature stranke. Izkustva iz zgodovine učijo, da je

še vedno absolutizem osebe, če je ta kolikaj pametna in pravična, manje nepriljen, nego pa absolutizem stranke. Ta je varnejša, ker zna dati svojemu diktatorstvu videz zakonitosti in pravilnosti. Saj so to krvavo občutili narodi prejšnje Avstrije v sedemdesetih letih, ko so imeli »liberalno« in »ustavno« vlado, v resnici pa jih je tepel bič nemško-nacionalnega absolutizma. Zato mora narod jugoslovenske države le to želeti, da se ne ustali ne diktatura ene osebe, ne diktatura ene stranke. Ne more hoteti, da se parlamentarni režim odpravi, do česar pa bi moralo priti, ako bi hotela le ena odna stranka imeti v rokah vsiljivo moč v državi. Parlamentarni režim bi bil nemožen, ker bi vladna stranka prehajala vsak hip v mučen položaj, da bi imela proti sebi izdatno večino parlamenta. Če priznavamo načelo, veljavno v vseh resnično ustavnih državah, da odločilno besedo ima parlament, a vlada da je le njegov izvršujoči organ, potem je menda na dlani, da ob obstanku parlamenta ne more imeti vse moči v rokah le ena stranka, ki je v parlamentu v manjšini. To je menda a - b - c ustavnega življenja.

Po vsej pravici moramo torej sedanjemu rešitvi krize v Jugoslaviji smatrati kot le začasno. In res napovedujejo vesti iz Belgrada skorajšnji razpust zbornice in razpis novih volitev. S tem pa se bliža za stranke, ki niso zadovoljne s sedanjim režimom trenutno, ko bodo mogle vreči na tablično vso težo svoje veljave. Če pridejo v skupščini vse sile prebivalstva do veljave, bo moral priti drugačen režim, bodo imele vse skupine svoj delež na moči v državi. Posebno za Hrvatski blok se bliža velik trenutek, da pokaže pravo razumevanje položaja in svoje naloge. Blok je sicer že revidiral svoje stališče napram državi. Treba pa, da izpremeni tudi način svoje borbe. Dosedanji način je bil povsem zgrehen in neložen. Hoteli so rušiti režim, a ostajali so doma za petjo. Postavljali so se na stališče, da mora poprej vlada pasti, potem da pridejo v Belgrad. Stvar pa je treba prijeti na nasprotni strani. V Belgrad morajo, če hočejo rušiti režim! Naše mnenje je, da sedanjim stadij v reševanju krize vendar pomeni korak do definitivne rešitve. Če bodo volitve res svobodne, če se bodo vršile brez vsakega pritiska — kakor se tudi obeta z vladno strani — potem pride parlament, ki bo izraz mišljenja vseh delov države in pride politična uredba, ob kateri bo imela sicer tudi radikalna stranka svoj pravičen delež, ne pa da bi mogla še misliti na kako diktaturo. Pride v državo resničen duh ustavnosti. Pride do zdravega razmerja med državo in državljanji. To bo koristilo ugledu in veljavi države pred svetom in dosledno temu tudi nje — valuti.

Italija
Zakladni minister Tangorra odstopil.
RIM, 20. Zdravstveno stanje ministra Tangorre sicer ni tako slabo, da bi bilo treba biti v skrbeh, toda kljub temu ne bo mogel še prevzeti vodstva zakladnega ministarstva, kajti zdravilni so mu svetovali, naj gre na daljši odmor. Vseled tega je postal minister Tangorra ministrskemu predsedniku pismo, v katerem mu stavi svoje meslo v vladi na razpolago. Ministrski predsednik je ostavko sprejel in poveril De Stefaniju začasno vodstvo zakladnega ministarstva. V tozadnjem pismu pravi g. Mussolini, da bo začasno vodstvo zakladnega ministarstva trajalo le do tedaj, dokler se ne izvrši spojitve zakladnega in finančnega ministarstva v eno samo ministarstvo, kakor predvideva načrt ministrskega predsednika za preobnovo vlade.

Čičerin o trgovinskih in gospodarskih odnosih med Italijo in Rusijo.
RIM, 20. Dopisnik »Tribune« v Lausanni je imel razgovor s Čičerinom, tekom katerega je podal ruski komisar svoje vidike glede gospodarstvenih in trgovinskih odnosov med Italijo in Rusijo. Zbližanje med Italijo in Rusijo je stvar — je rekel Čičerin —, ki jo zahteva že narava sama. Italija se močno razvija in njena državna politika bo čedalje bolj odvisna od drugih velevlasti. Od Rusije je nič ne loči, nasprotno, vse okolnosti silijo k zbližanju med obema državama, ki bo spočetka naravno povsem gospodarstvenega značaja. Italija je trg za naše proizvode, t. j. žito, premog, les, dočim nas njena bujno se razvijajoča industrija lahko preskrbi z industrijskimi izdelki. V današnji splošni krizi lahko zadobe odnosi med Italijo in Rusijo veliko važnost. Zlasti kar se tiče mesta Trsta, ki močno trpi vsled krize v sosednjih državah, bodo imeli največji pomen odnosi z Rusijo, posebno delovanje tržaškega Lloydja.

Jugoslavija
Vzpostavitev proste trgovine s tujnimi valutami in devizami in odprava sistema konvencionalnih tečajev.
BELGRAD, 20. Uradno poročilo finančnega ministra naznanja, da se bodo jugoslovenske borze ravnale od 20. decembra dalje po novem pravilniku, s katerim se med drugim vzpostavlja prosta trgovina s tujnimi devizami in valutami in se odpravlja sistem, po katerem so se določevali za valuto konvencionalni tečaj.

Pred rekonstrukcijo jedva sestavljene vlade?
BELGRAD, 19. Novo sestavljena, homogeno radikalna vlada g. Nikole Pašića, ki je kot mandat prevzel od krone gotove obveznosti, je takoj naletela na težke zelo delikatne narave. G. Nikola Pašić je od krone sprejel mandat za sestavo volilne vlade, v katero naj bi bile sprejete tudi druge parlamentarne skupine tako, da bi bila ta vlada izraz celokupnosti in da bi ne predstavljala samo del naroda. Radi tega je najprej poskusil in še vedno poskuša g. Nikola Pašić, da pridobi za sodelovanje v vladi SKS. muslimanski narodni

klub in demokratske desničarje. Po dosedanjih rezultatih razgovorov sodeč je SKS odklonila sodelovanje, Maglajičeva muslimanska skupina se še ni odločila, dočim se Pribičevićeva skupina zopet razgovarja z min. predsednikom Pašičem.

Demokratski desničarji.
BELGRAD, 19. V pisarni predsedstva narodne skupščine je bil snoči sestanek demokratskih desničarjev. Pribičević je uveljavil razgovor v vprašanju, ako bi bilo oportuno, da vstopi ta skupina v volilno vlado, dalje sta bili razmotrjeni tudi vprašanji o ohranitvi edinstva v demokratski stranki in o prehodu demokratov v opozicijo.

Neodločnost muslimanov.
BELGRAD, 19. Min. predsednik g. Nikola Pašić je v zadnjih dnevih skušal pridobiti tudi Maglajičevemu muslimansko skupino za sodelovanje v vladi. Maglajičev poslanski klub je snoči ob 19. imel sejo. Izdan je bil kratek komuniké: »Muslimanski narodni klub je po vestranski debati o politični situaciji in o taktiki stranke definitivno storil sklep, da čuje mnenje stranknih prijateljev. Razgovori o situaciji se bodo nadaljevali na sestanku, ki se ima vršiti dne 25. decembra v Sarajevu.»

Pričetek volilne borbe.
BELGRAD, 20. Čeprav so točke dnevnega reda zadnje seje narodni skupščine bistveno drugačne, je jasno, da bo narodna skupščina razpuščena, ker bo ministrski predsednik Nikola Pašić takoj po predstavitvi nove vlade dal prečitati kraljev ukaz o razpustu narodne skupščine in razpisu novih volitev. Splošno pričakujejo, da udeležba na zadnji seji ne bo mnogostevilna, ker so razni parlamentarci že odptovalni na volilno agitacijo. Demokrate so že pričeli z volilno kampanjo in Ljuba Davidović je takoj, ko je bila sestavljena nova volilna vlada, odšel med svoje volilce. Ljuba Davidović je odločen voditi borbo proti radikalnem z vsvo odločnostjo in vztrajnostjo.

Poljska
Pogreb predsednika Narutowicza — Nad 50.000 udeležencev — Nad 200.000 ljudi na ulicah.
VARŠAVA, 20. Včeraj je bilo truplo predsednika Narutowicza svečano prepeljano z dvorca Belvedere v kraljevski dvorec. Sprevod, ki je bil veličasten, je šel po glavnih ulicah. Tekom spreveda so bili zaprti vsi uradi, vsa skladišča in vse delavnice. Po vsej Poljski so zvonili zvonovi na cerkvah k mrtvaškemu sprevodu. Po ulicah, koder je šel sprevod, so bile svetilke zažgane in pokrite z žalnimi pečami.

Državlanska vojna na Irskem.
LONDON, 20. Borbe med vladnimi četami in republikanci so se v zadnjem času poostrele. Vstasi so se vrgli posebno nemo proti železnicam, katere razdirajo, tako da nastaja občutno motenje prometa. Te dni so vjele vladne čete nekoliko vstavek, ki so se udeležili takega pohoda proti železnicam. Bili so postavljeni pred vojaško sodišče, katero je sedem izmed njih obsodilo na smrt. Obsojeni so bili ustreljeni v ječi v Dublinu.

Amerika
Ameriški program za rešitev odškodninskega vprašanja.
LONDON, 20. Listi javljajo iz Washingtona da obstaja ameriški program za rešitev odškodninskega vprašanja v teh-le točkah: 1) Zednjene države se bodo dale zastopati v Komisiji, ki ima nalogo proučiti razmere v Nemčiji in določiti skupno svoto odškodnine. Ta svota bo morala biti pravična in ne bo smela presegati plačilne zmognosti Nemčije. 2) V slučaju, da evropske države odobro to svoto, bi zednjene države dale zagotovilo, da so ameriški bankirji pripravljeni izdati posojilo in tako omogočiti Nemčiji amortizacijo njenega dolga. Amerika bi bila pripravljena pristati na manj strogo stališče glede plačanja zavezniških dolgov.

Konferenca v Lausanni
Zavezniki proti turškemu in ruskemu protinračitju za rešitev vprašanja Dardanelške ožine. Romunska, jugoslovenska in grška delegacija na strani zaveznikov. — Pred odločitvijo.
LAUSANNE, 20. Na današnji seji je lord Curzon v imenu zaveznikov odgovoril ruski in turški delegaciji na njune protinračitje glede vprašanja Dardanelške ožine. Rekel je, da je ruski načrt nesprejemljiv, ker vsebuje poizkus, da bi se Črno morje popolnoma zaprlo. Ta poizkus je v popolnem navzkrižju z načelom prostosti Dardanelških ožin, ki so ga zavezniki postavili kot podlago za svoje predloge. Lord Curzon je nato pripomnil, da vsebuje tudi turški protinračit v svojem delu, ki se tiče demilitarizacije, nesprejemljive predloge, katerim je namen, da izključijo Črno morje od demilitarizacije. Lord Curzon je tudi izjavil, da je nemogoče sprejeti turške predloge, da bi Turčija v slučaju vojne lahko izpremenila določbe glede demilitarizacije, ne da bi bila obvezana vzpostaviti te klavzule po

dvje skupini, ki vodita dve politiki in je iz tega sklepal, da bi bila poslovna vlada nesposobna za izvedbo imenovanih zakonov. Demokratski poslanski klub je zaradi tega poleg ustenih sporočil klubovega podpredsednika Radoviča g. Nikoli Pašiču izdal še poseben komuniké, v katerem naglašajo popolno solidarnost kluba glede dorešenja navedenih zakonov. Za vsakega človeka je moralo po tolikih izjavah biti torej jasno, da vztraja demokratska stranka kot celota neomahljivo na svojem programu in na deklaracijah svojega kongresa ter resolucijah, v katerih se je stalno naglašalo, da temelji njena politika na čuvanju vidovdanske ustave, ki je v veliki meri njeno delo.

Poljska
Pogreb predsednika Narutowicza — Nad 50.000 udeležencev — Nad 200.000 ljudi na ulicah.
VARŠAVA, 20. Včeraj je bilo truplo predsednika Narutowicza svečano prepeljano z dvorca Belvedere v kraljevski dvorec. Sprevod, ki je bil veličasten, je šel po glavnih ulicah. Tekom spreveda so bili zaprti vsi uradi, vsa skladišča in vse delavnice. Po vsej Poljski so zvonili zvonovi na cerkvah k mrtvaškemu sprevodu. Po ulicah, koder je šel sprevod, so bile svetilke zažgane in pokrite z žalnimi pečami.

Rusija
Sovjetske republike se zblizuajo.
LONDON, 20. V neki objavi naznanja ruska trgovinska delegacija, da je vsukrajinski sovjetski kongres v Moskvi sklenil resolucijo, v kateri priporoča združitve raznih sovjetskih republik v eno samo državo, katere bi se imenovala Zveza sovjetskih socialističnih republik.

Ogrska
Ogrska zanikuje.
BUDAPEST, 20. Ogrska brzojavna agencija poroči: Odločno in uradno se zanika vest, katere je bila objavljena v Pragi, in glasom katere je ogrski vojni minister na neki tajni seji parlamenta izjavil, če ne bosta konferenci v Lausanni in Bruselju imeli uspeha, bo treba doseči revizijo mirovnih pogodb z vojno. Na tajni seji se je razpravljalo samo o zadevi, ki se je tikala osebno nekega poslanca.

Francija
Francosi so izpustili nemške ujetnike.
BERLIN, 20. Wolfova agencija objavlja tole poročilo: Nemški poslanik in Parizu, ki se že več časa trudi, da bi dosegel osvoboditev nemških vojnih ujetnikov, ki se nahajajo v Franciji, je dobil od francoskega ministrskega predsednika Poincaréja zagotovilo, da se bo vprašanje vojnih ujetnikov ponovno proučilo. Večina ujetnikov je bila že oktobra pomiloščena in tudi zadnjim petim ujetnikom, ki se nahajajo v Toulonu, je bila dovoljena amnistija in se bodo čim prej poslali v domovino. Nemški narod je hvaležen francoski vladi, da je rešila na tako humanitaran način to vprašanje, ki je toliko časa zastropjevalo nemško javno mnenje in ondošaje med obema državama. List »Germania« piše: »Francija je častno izpolnila svoje besedo. To se mora priznati, ker so ujetniki, ki so bili sedaj pomiloščeni, izvršili težke zločine.»

Anglija
Državlanska vojna na Irskem.
LONDON, 20. Borbe med vladnimi četami in republikanci so se v zadnjem času poostrele. Vstasi so se vrgli posebno nemo proti železnicam, katere razdirajo, tako da nastaja občutno motenje prometa. Te dni so vjele vladne čete nekoliko vstavek, ki so se udeležili takega pohoda proti železnicam. Bili so postavljeni pred vojaško sodišče, katero je sedem izmed njih obsodilo na smrt. Obsojeni so bili ustreljeni v ječi v Dublinu.

Amerika
Ameriški program za rešitev odškodninskega vprašanja.
LONDON, 20. Listi javljajo iz Washingtona da obstaja ameriški program za rešitev odškodninskega vprašanja v teh-le točkah: 1) Zednjene države se bodo dale zastopati v Komisiji, ki ima nalogo proučiti razmere v Nemčiji in določiti skupno svoto odškodnine. Ta svota bo morala biti pravična in ne bo smela presegati plačilne zmognosti Nemčije. 2) V slučaju, da evropske države odobro to svoto, bi zednjene države dale zagotovilo, da so ameriški bankirji pripravljeni izdati posojilo in tako omogočiti Nemčiji amortizacijo njenega dolga. Amerika bi bila pripravljena pristati na manj strogo stališče glede plačanja zavezniških dolgov.

Konferenca v Lausanni
Zavezniki proti turškemu in ruskemu protinračitju za rešitev vprašanja Dardanelške ožine. Romunska, jugoslovenska in grška delegacija na strani zaveznikov. — Pred odločitvijo.
LAUSANNE, 20. Na današnji seji je lord Curzon v imenu zaveznikov odgovoril ruski in turški delegaciji na njune protinračitje glede vprašanja Dardanelške ožine. Rekel je, da je ruski načrt nesprejemljiv, ker vsebuje poizkus, da bi se Črno morje popolnoma zaprlo. Ta poizkus je v popolnem navzkrižju z načelom prostosti Dardanelških ožin, ki so ga zavezniki postavili kot podlago za svoje predloge. Lord Curzon je nato pripomnil, da vsebuje tudi turški protinračit v svojem delu, ki se tiče demilitarizacije, nesprejemljive predloge, katerim je namen, da izključijo Črno morje od demilitarizacije. Lord Curzon je tudi izjavil, da je nemogoče sprejeti turške predloge, da bi Turčija v slučaju vojne lahko izpremenila določbe glede demilitarizacije, ne da bi bila obvezana vzpostaviti te klavzule po

Poljska vlada zahteva pomoč tiska za pomirjenje duhov.

VARŠAVA, 20. Ministrski predsednik Sikorski je sklical zastopnike tiska ter jih prosil, da sodelujejo pri pomirjevanju duhov. Omenil je, da inozemski listi prinašajo vesti, ki so pretirane; čital je celo članke, ki opisujejo Poljsko, kakor da bi v njej divjala meščanska vojna. Zanikal je ob enem vse take vesti. Tudi vladni komisar je sklical novinarje ter jih pozival v istem smislu.

Rusija
Sovjetske republike se zblizuajo.

LONDON, 20. V neki objavi naznanja ruska trgovinska delegacija, da je vsukrajinski sovjetski kongres v Moskvi sklenil resolucijo, v kateri priporoča združitve raznih sovjetskih republik v eno samo državo, katere bi se imenovala Zveza sovjetskih socialističnih republik.

Proces proti socialističnim revolucionarjem. 11 obtožencev obsojenih na smrt.
LONDON, 20. »Times« javlja, da se je v Petrogradu končal proces proti socialističnim revolucionarjem. 11 obtožencev je bilo obsojenih na smrt.

Stališče sovjetskih republik napram konferenci.

LONDON, 20. Listi prinašajo vest iz Moskve, da so poslali sovjeti Čičerinu brzojavko, v kateri zahtevajo, naj jasno obrazložijo, da sovjetske republike ne bodo dopustile, da bi buržoazija okrnila sovjetske interese in da se ne bo priznala nobena pogodba, ki bi bila v nasprotju z interesij Zveze sovjetskih republik.

Ogrska
Ogrska zanikuje.

BUDAPEST, 20. Ogrska brzojavna agencija poroči: Odločno in uradno se zanika vest, katere je bila objavljena v Pragi, in glasom katere je ogrski vojni minister na neki tajni seji parlamenta izjavil, če ne bosta konferenci v Lausanni in Bruselju imeli uspeha, bo treba doseči revizijo mirovnih pogodb z vojno. Na tajni seji se je razpravljalo samo o zadevi, ki se je tikala osebno nekega poslanca.

Francija
Francosi so izpustili nemške ujetnike.

BERLIN, 20. Wolfova agencija objavlja tole poročilo: Nemški poslanik in Parizu, ki se že več časa trudi, da bi dosegel osvoboditev nemških vojnih ujetnikov, ki se nahajajo v Franciji, je dobil od francoskega ministrskega predsednika Poincaréja zagotovilo, da se bo vprašanje vojnih ujetnikov ponovno proučilo. Večina ujetnikov je bila že oktobra pomiloščena in tudi zadnjim petim ujetnikom, ki se nahajajo v Toulonu, je bila dovoljena amnistija in se bodo čim prej poslali v domovino. Nemški narod je hvaležen francoski vladi, da je rešila na tako humanitaran način to vprašanje, ki je toliko časa zastropjevalo nemško javno mnenje in ondošaje med obema državama. List »Germania« piše: »Francija je častno izpolnila svoje besedo. To se mora priznati, ker so ujetniki, ki so bili sedaj pomiloščeni, izvršili težke zločine.»

Anglija
Državlanska vojna na Irskem.

LONDON, 20. Borbe med vladnimi četami in republikanci so se v zadnjem času poostrele. Vstasi so se vrgli posebno nemo proti železnicam, katere razdirajo, tako da nastaja občutno motenje prometa. Te dni so vjele vladne čete nekoliko vstavek, ki so se udeležili takega pohoda proti železnicam. Bili so postavljeni pred vojaško sodišče, katero je sedem izmed njih obsodilo na smrt. Obsojeni so bili ustreljeni v ječi v Dublinu.

Vest, da je bil vjet tudi sam De Valera, se ne potrjuje.

Amerika
Ameriški program za rešitev odškodninskega vprašanja.

LONDON, 20. Listi javljajo iz Washingtona da obstaja ameriški program za rešitev odškodninskega vprašanja v teh-le točkah: 1) Zednjene države se bodo dale zastopati v Komisiji, ki ima nalogo proučiti razmere v Nemčiji in določiti skupno svoto odškodnine. Ta svota bo morala biti pravična in ne bo smela presegati plačilne zmognosti Nemčije. 2) V slučaju, da evropske države odobro to svoto, bi zednjene države dale zagotovilo, da so ameriški bankirji pripravljeni izdati posojilo in tako omogočiti Nemčiji amortizacijo njenega dolga. Amerika bi bila pripravljena pristati na manj strogo stališče glede plačanja zavezniških dolgov.

Konferenca v Lausanni
Zavezniki proti turškemu in ruskemu protinračitju za rešitev vprašanja Dardanelške ožine. Romunska, jugoslovenska in grška delegacija na strani zaveznikov. — Pred odločitvijo.

LAUSANNE, 20. Na današnji seji je lord Curzon v imenu zaveznikov odgovoril ruski in turški delegaciji na njune protinračitje glede vprašanja Dardanelške ožine. Rekel je, da je ruski načrt nesprejemljiv, ker vsebuje poizkus, da bi se Črno morje popolnoma zaprlo. Ta poizkus je v popolnem navzkrižju z načelom prostosti Dardanelških ožin, ki so ga zavezniki postavili kot podlago za svoje predloge. Lord Curzon je nato pripomnil, da vsebuje tudi turški protinračit v svojem delu, ki se tiče demilitarizacije, nesprejemljive predloge, katerim je namen, da izključijo Črno morje od demilitarizacije. Lord Curzon je tudi izjavil, da je nemogoče sprejeti turške predloge, da bi Turčija v slučaju vojne lahko izpremenila določbe glede demilitarizacije, ne da bi bila obvezana vzpostaviti te klavzule po

voini. Nemogoče je končno sprejeti turški predlog, da naj bi Turčija imela pravico imeti v Galipolju posadko 5000 mož. Turški predlog gre tudi za to, da bi povsem izpremenil za vseznike predloge glede prostosti Dardanelških oziroma Turški zahtevajo, da naj se številni ladji, ki bodo smele skozi Dardanelško ožino, računsko skupno za vse tiste mornarice, tako da bodo smele skozi Dardanelško v večjemu tri tujke ladje. Razen tega predlagajo Turki zapletene določbe glede hitrosti in oborožitve teh ladij, raztegnitev demilitarizirane zone na 20 milj od vhoda v Egejsko morje. Sploh je Lord Curzon poudarjal, da turški predlogi niso sprejemljivi, ker so zavestni, da dovolj razpravljali o vseh teh vprašanjih in prišli do skrajne meje koncesij.

Lord Curzon je razen tega izjavil, da je nesprejemljiv turški predlog, naj se komisija za Dardanelško ožino omeji na zagotovitev plovnosti in naj se ne vika v kontrolno demilitarizacije in nadzorovanje vojnih ladij. Jamstva, ki se nudijo Turčiji z njenim vstopom v Društvo narodov za slučaj kršitve določeb za Dardanelško ožino — je zaključil lord Curzon — zadostno jamstvo za varnost Turčije. Spriču zavestniškega načrta, ki določa, da se vojne ladje ne smejo zadrževati v Dardanelški ožini, se ne bo mogel nikoli izvajati kak prihodek na turško prestolnico, za katere obrambo lahko Turčija povsem zadostno poskrbi, ker bo ohranila svoje obrambne sile in prostost gibanja turškega brodomarja.

Turška delegacija si je pridržala ponoven odgovor na zavestniške predloge glede demilitarizacije in prostosti morskim hožem. Poudarjala je vnovič, da se komisija za Dardanelško ožino ne sme brigati za drugo nego za zagotovitev plovnosti. Zahtevala je nato odločno, naj se zavestniške države obvezujejo, da bodo z vsemi sredstvi skrbele za spoštovanje prostosti Dardanelških oziroma tudi v slučaju vojne proti Turčiji.

Ruska delegacija je branila svoj protinacrt, poudarjajoč, da je pristala na izjemo od svoje zahteve po «mare clausum» (zaprti morje), samo zaradi znanstvenih in humanitarnih vzrokov. Pripomnila je, da je pripravljena sklicati konferenco držav ob Črnem morju, na kateri se bodo določila vzajemna jamstva za varnost vseh prizadetih držav. Rusija zahteva, da se ta vprašanja urede brez posredovanja drugih držav, ki bi prišle s svojimi ambicijami

in povzročile nove mednarodne konflikte. Rusija je tudi proti kontroli mednarodne komisije, katero pa vendar sprejema, če se ta omeji na nadzorovanje plovnosti v Dardanelški ožini. Rusija zasleduje politiko miru, ogrožanje turške suverenosti pa je politika vojne. Rusija — je zaključil Čičerin — ni osamljena, temveč ima za svoje zavestnike davkoplačevalce vseh držav, kateri se bore proti trškemu za oboroževanje.

Romunska, jugoslovenska, bolgarska in grška delegacija so se pridružile zavestniškemu predlogom. Venizelos je posebej opozarjal na pravico Grčije do članstva v komisiji za Dardanelško ožino na podlagi njenih trgovskih in pomorskih interesov na Črnem morju. Lord Curzon je zelo odločno poudarjal, da so prišli zavestniki do skrajne meje svojih koncesij in da se ni mogoče vrniti k razpravi o vprašanjih, o katerih se je že razpravljalo 15 dni. Odklonil je predlog, naj bi se vršile še nadalje seje zaradi Dardanelške ožine in je pristal edino-le na to, naj se vrši še ena sama, zadnja seja, na kateri bo sesialen odgovor turške delegacije. Po prošnji Izmet paše, naj se njegovi predlogi vpoštejejo, ker gre za življenske interese Turčije, je bilo sklenjeno, da se bo zadnja seja vršila jutri popoldne.

Manjšinsko vprašanje. - Albanija in turški javni dolg.

LAUSANNE, 20. Včeraj se je sestala podkomisija za manjšine, ki je začela razpravo o zavestniškem načrtu in turškem protinacrtu. Turška delegacija je vztrajala pri zahtevi, naj se z besedo «manjšine» razumejo samo ne muslimanske manjšine.

Včeraj se je sestala tudi fidelečna podkomisija. Njenih sestankov se je udeležil prvič tudi albanski delegat. Albanski delegat je poudarjal, da mu položaj njegove države ne dovoljuje, da bi prevzel del turškega dolga, ki odpada na Albanijo. Albanski delegaciji je bilo objubljeno, da bo svet Društva narodov upošteval položaj Albanije, ko mu bodo predloženi tozadevni členi pogodbe.

Otvoritev flamske univerze v Gandu.
BRUXELLES, 20. Zbornica je odobrila 1. člen zakona, s katerim se univerza v Gandu izpreminja v flamsko. Vsa predavanja se bodo vršila v flamskiščini.

jev na Balkan vsled vstopa Turčije v Evropo ni še odstranjen.

Potem imamo tu še Rusijo. Danes se že opaža tvorba nove grupacije v Evropi. Vzhod in Zapad, Vzhod z Rusijo na čelu obsega Turčijo, velik del Azije in morda še Nemčijo, a Zapad tvorijo zapadne veselje s svojimi trabantmi. Če se nasprotstva med Zapadom in Vzhodom ne ublažijo, tedaj je nevarnost bližnjih spopadov nekaj resničnega. Ta grupacija je danes še-le v povojih, toda z ozirom na naglico, s katero se v zadnjem desetletju razvijajo svetovni dogodki, je pričakovati, da se v slučaju nevarnih zapletiljev brez noč utvvari natančno določena grupacija evropskih sil. Tako točno opredeljena grupacija evropskih držav pa bi morala v najkrajšem času dovesti do vojne. Vkljub dolgotrajni vojni dobi, vkljub vsem grozotam in uničevanjem vojne, je nova vojna možna ravno vsled nakopičenega sovražstva v tlačenih in ogroženih narodih. In za temi narodi stoji grozljivo boljševiška Rusija, ki zasleduje svoj cilj, ne menec se za stranke in manjše cilje svojih zavestnikov in bodočih prijateljev in pristašev.

Društva in narod

Narod je sam na sebi veliko društvo, čigar članj so medsebojno vezani s pravili bratske ljubezni in skupnega jezika. To je veliko društvo, ustanovljeno od matere narave, nerazrušljivo in nedotakljivo. V narodu samem pa imamo manjša društva s pravili in paragrafi spisanimi od človeške roke. So to društva, v katerih se družijo ljudje enakih težej in enakih misli.

Društva so že zelo stara. Ko se je človek začel družiti, je že začel ustanavljati tudi društva. Vendar se današnja društva zelo, zelo razlikujejo od starih. Današnja društva so tesno spočila s seboj, narod in sekundirajo njegovi usodi. Iščejo, (posebno naša primorska društva) svoj raison d'être le v narodu, uravnavajo svoje delo le v njegovo korist in njihova pravila harmonizirajo z naravnimi pravili zdravega naroda.

Imamo pevška, godbena, bralna, politična in prosvetna društva. Vse, s čimer se lahko dvigne narodna zavest, vse na kar je narod ponosen, vse to podajajo društva potom svojih članov narodu v kolikor mogoče izdelani obliki. Tako je bilo in bo.

Toda nekaj se je izpremenilo! Naša primorska društva so se začela sistemizirati in karakterizirati. Ni več tistega kot ura točnega in enakomernega dela v njih, o katerem nam vedno povedati faktorji prejšnjih društev — ni več tistega umerjenega koraka, kjer je za sedanje razmere prepočasen. Tudi narava sama je zašla s točno začrtane poti. Človek dozorja telesno in duševno veliko prej in mladeniči, ki bi nekaj še dvomili o svoji sposobnosti za vstop v odbojna društva, izstopajo danes kot društveno izživeli čimtelji iz odpora, da se odpočijejo. Tempora mutantur! Neizprosni čas je zavlekel tudi naše društveno življenje na drugo pot — boljše? Kdo ve!

Duša skoro vseh društev je dandanašnji mladina. Njeje poverja narod sedaj vse nade, ki jih goji v društvih. To je prav — novi čas zahteva nove ljudi in naša mladina — vzgojena v duhu časa, bo brezdvomno postala to, kar si je stavila za cilj — isti narod, isto srce a drugi ljudje. Mora tako biti — čas ukazuje.

Ako pogledamo sedanje društveno življenje — posebno javno, moramo nehoti opaziti, da se ponavlja v silnih konvulzijah. Danes je delo intenzivno, jutri zaepi in se v sunku čez nekaj časa zopet pojavi. Vzroka temu ne vemo — sklepamo pa lahko, da sedaj naša društva preživljajo zdravo krizo — preporoda. Je li res že tu tisti zlati čas?

Gmotno krizo naših društev smo že prestali — žalosten čas ognja in smodnika — sedaj je tu moralna kriza v notranjosti društev samih in tudi ta bo kmalu prešla. V preropenih društvih bo zavladal novi rod, in brstel iz korenin zdravih njegovih prednikov. In društva bodo imela še točneje začrtano pot, — tik ob narodu z njim skupno do istih ciljev — duševnega vstajenja. Naša društva so na obstanek — njih hiranje je naša bolezen, njih procvit je naše veselje. Mi bomo tu, dokler bodo društva — in ako društve ne bomo imeli, bomo za večno pozabljeni in skriti. Narod — društva so tvoje žile — ako je sveža kri v njih, boš tudi ti zdrav!

Češki narod posveča svojemu društvenemu življenju posebno pažnjo. Organizatorji, kakor pokojni Pulpan, sedanji Reis, in drugi bodo večno v spominu češkega naroda. Pulpanu, apostolu mladine donaša ista iz vseh delov češke redno vsako leto svežega cvetja na grob. In češki narod je zdrav in njegova mladina je vzorna.

Komur se bo posrečilo reformirati naše društveno življenje, da bo po možnosti v vsem odgovarjajo zahtevam časa, ta bo brezdvomno lahko zaklical: «Heureka!» — našel sem nekaj, kar je narodu potrebno.

Vsa naša društva spaja en sam in vzvišen namen — koristiti narodu — le sredstva so različna! Zato bo ena sama reforma vsem društvom ustregla. In tega potrebujemo! Poskušajmo naj se sistemi, uporabljajmo razne taktike — med tisoč bo ena gotovo prava. Posebno naj se hitro sistemizirajo delo mladinska društva, ki so ponos in up primorske raje! Procvit teh društev je balzam za rane južniških Slovencev.

Bodočnost je mladina — ona jo bo ravnala! Zato je tudi naloga mladine, da se na to pripravi — da spozna odgovornost, ki jo čaka. Dobri društveniki, dobri narodnjaki in obratno! Seveda je tudi za mlade raje to breme pretežko, zato mora narod slediti s pripravljenim roko delu mladine. In če bo delo mladine res delo za narod, delo za blagor tega velikega, naravnega društva, bo narod nedvomno hvaležen in dober napram njej!

Dnevne vesti

NOVOLETNA VOŠČILA. Vse gg. trgovce, obrtnike, gostilničarje itd., ki se hočejo položiti našega lista, da voščijo svojim odjemalcem, gostom in prijateljem srečno novo leto, vrnemo prosimo, da nam pravčasno dopošlje svoje naročilo. Ker se morajo objave plačevati vedno v naprej, prosimo, da se nam istočasno nakaze tuzi čnek L 30.—

Uprava lista «Edinost»
Trst, ul. S. Francesco 20/L.

Stiridesletnica usmrtilce Oberdana. Včeraj se je obhajala stiridesletnica Oberdanove usmrtilce, ki se je izvršila dne 20. decembra 1882. Oberdan je bil obesen na dvorišču nekdanje velike kasarne, ki se sedaj imenuje po njem «Caserna Oberdana». Oberdan je pripadal k raznim tajnim irenditističnim organizacijam, ki so se ustanovile v Trstu takoj po koncu vojne iz l. 1866. Ko je dovršil svoje srednješolske študije v Trstu, je šel najprej na tehniko na Dunaj in je pozneje nadaljeval šole v Italiji, kjer je bil v stalnih zvezah z vsemi irenditističnimi organizacijami v Italiji in njenimi voditelji. Irenditistično gibanje je bilo posebno močno v prvem desetletju po vojni iz l. 1866., medtem ko je začelo pozneje opadati predvsem radi tega, ker se je Italija bila priklopila k trovezji in je morala sprejeti gotove obveze, ki so bile naperjene proti irenditističnemu gibanju. Trovezje med Avstrijo, Nemčijo in Italijo, ki je bila sklenjena l. 1882., so smatrali vsi irenditisti za velik udarec. Istega leta se je slavila v Trstu petstotnica priključitve mesta k Avstriji. To proslavo so smatrali irenditisti za še hušji udarec in so vsled tega sklenili, da se mora ta prilika porabiti za kako veliko protiaustrijsko demonstracijo, ki bi vzela slavnosti vse pomen. Kljub vsem agitacijam pa se je bilo Avstriji posrečilo organizirati omenjena leta veliko pomorsko in industrijsko razstavo, katero je obiskal tudi cesar Franc Jožef. Oberdan in njegovi tovariši so sklenili tedaj, da se mora nameravana demonstracija izvršiti v obliki atentata na cesarja. Za izvršitev atentata sta se javila Oberdan sam in njegov prijatelj Donati Račosa iz Buj v Istri. Dne 15. septembra 1882. sta se oba sestala v Vidmu in naslednji dan sta se odpravila v kočiji na avstrijsko ozemlje. Dne 17. septembra se je Oberdan ustavlil v Ronkah v neki gostilni, medtem ko se je njegov prijatelj odpravil dalje proti Trstu. Oberdan je bil še isti dan aretiran od nekega orožnika, kateremu so pomagali tudi drugi ljudje. Aretacija se je izvršila po srditi borbi med njim in orožnikom, katerega je Oberdan tudi ranil s strelom iz revolverja. V Oberdanovi sobi so našli pri preiskavi zaboček z dvema bombama, ki ju je aretirani priznal za svoje. Iz Ronk je bil Oberdan prepeljan v zapor v Trst, medtem ko se je bilo njegovemu prijatelju posrečilo se tajno vkrcati na neko italijansko ladjo, na kateri se je zopet rešil v Italijo. Oberdan je pri sodni obravnavi priznal, da je bil njegov namen umoriti cesarja, in je bil obsojen na smrt. Obesen je bil, kakor rečeno, dne 20. decembra l. 1882. na dvorišču sedanje «Caserna Oberdana». Italijani ga slavijo kot velikega narodnega mučenika.

Italijansko-čehoslovaška konferenca. Po napornih pogajanjih sta se italijansko in čehoslovaško odposlanstvo sporazumeli za sklep sledečih dogovorov: glede znižanja pristojbin javnih skladišč; glede stabiliziranja jadranskih tarif; glede direktnih vlakov; glede sklepa posebnih konvencij za pomorske prevoze; glede telefonske službe; glede potnih listov. Doseženi sporazum je velike važnosti radi stvar, da uveljavlja načelo, da morajo imeti tarife značaj konkurenčnih tarif in ker dopušča železniški upravi, da uravnava tarife po kolebanju valute in po posebnih potrebah danežnega trenutka. Dogovori sklenjeni na konferenci bodo morali biti spopolnjeni s konvencijami med paroplovnimi družbami ter uvozniki in izvozniki. — Čim bo za to posebej določeni odbor sestavljen besedilo dogovorov, se bodo isti lahko podpisali. Stopili bodo v veljavo, čim bodo odobreni od prizadetih vlad.

Nasedli sol Te dni so poročali italijanski listi z ogorčenjem, da je kongres 3. internacionalne v Moskvi pozval italijanske maksimaliste, naj se združijo s komunistično stranko. Nekateri listi so razburjali italijansko javnost s sporočiliom, da prevzame vodstvo te združene italijanske stranke sam Zinovjev, član sovjetskega izvrševalnega odbora. Na to je razglasil «Giornale d'Italia» debelo tiskano, da so Zinovjeva prijeli v Bologni v vlaku. Na široko pripoveduje, kako da je varnostno oblastvo v Bologni prejelo iz Trsta poročilo, da se je neki Rus z imenom Zinovjev odpravil z D-vlakom v Italijo. V Bologni so preiskali ves vlak in ukrenili vse potrebno, da se oseba tuja ugotovi. In res so našli nekega Rusa v spalnem oddelku. Potnik je seveda debelo gledal, ker ni razumel, kaj hočejo od njega. Pokazal je svoj potni list, v katerem je bil označen za Aleksandra Zinovjeva, starega 68 let, iz Petrograda. Uverjeni, da so zaslužili pravega rovarja, so ga varnostni organi odvedli na redarstveni komisariat. Prefekt, obveščen o tej aretaciji nevarnega propagatorja, je hitro to brzojavno sporočil ministrstvu za notranje stvari v Rimu. Rus je seveda slovesno trdil, da ni istoveten z vodjo boljševikov. Nista mu koristili niti pripombi ruskega in francoskega konzula v Rimu (v potnem listu), da ni nikak boljševik. Vsi njegovi ogorčeni protesti so bili brezuspešni. Ministrstvo za notranje stvari je brzojavilo v Bologno, da navedbe, ki jih je dal Rus v Bologni, ne soglašajo z onimi, ki jih je podal v Trstu. Na to je odredil prefekt, naj nevarnega Rusa odpošlje v Rim. «Giornale d'Italia» je priobčil tudi živopisni boljševika Zinovjeva. Razburjenje v Bologni in v Rimu velikansko. V Rimu pa so se uverili iz listin, da so sicer res prešli nekega Zinovjeva, ne pa pravega. Prijeli so nedolžnega potnika Aleksandra Dimitrijeviča. .... ki nima pravni opraviti s sovjetskim izvršnim odborom v Moskvi, še manj pa s socialistično-komunistično propagando v Italiji! Lovili so volka in zagrabili so goloba. Nasedli sol. Razburjeni Rimljani pa so se mogli oddahniti od strahu pred pravim, nevarnim Zinovjevom.

«Independente». To je bil pred vojno list, ki je odkrito zastopal skrajno, irenditistično smer v tukajšnjem italijanskem taboru. Značilno pa je, da je imel tedaj le malo zasloble pri ljudeh, ki se danes gnetejo v prvih vrstah velikih patriotov. Njegova naklada je iznašala le nekaj stotin izvodov. So bili pa drugačni časi tedaj in — drugi gospodarji. Z gospodarji se menjajo seveda tudi ljudje. Razume se, da je bil «Independente» neizprosno nasprotnik Slovanov. Priznati pa moramo, da je bil načel njegove pisave dostojen in se ni spuščal v osebne proslastične, kakor so danes, žal, tako v navadi v politični borbi proti nam. Tako pišejo pač ljudje, ki čisto služijo svojim idealom. Zato je tudi moral trenetaži z izbruhom vojne, dočim

so mnogi, danes tako glasni, dalje živeli — po razmerah. Sedaj je začel «Independente» zopet izhajati in urejal ga bo prejšnji urednik Riccardo Zampieri. Radovedni smo, kake smer bo ubiral, ko je tu že toliko vlepatriotičnih glasil!

Združitev fašistovske in D'Annunzijeve Zveze pomorščakov. Zveza pomorščakov, katere srednje vodstvo se nahaja v Genovi, se je bila že pred nekoliko meseci postavila pod okrilje politikujočega pesnika D'Annunzija. S tem se je Zveza pomorščakov ločila od takomimovanih «prevratnih» delavskih organizacij in se «povrnila» na narodno podlago. Čim se je to zgodilo, se je začel pesnik D'Annunzija pogajati z Mussolinijem o združitvi «svoje» Zveze s fašistovsko Zvezo pomorščakov in par tednov pred fašistovsko revolucijo je bil tudi sklenjen sporazum, s katerim se je Mussolini obvezal, da razpusti fašistovsko zvezo pomorščakov in ukaženjem članom, naj vstopijo v D'Annunzijevo. Dne 14. t. m. je bil sklenjen in podpisan v Milanu sporazum glede izvršitve omenjene pogodbe. Po tem sporazumu ostane kapitan Giulietti nadalje glavni tajnik zveze pomorščakov s to razliko, da mu bo stal ob strani poseben upravni svet iz 5 članov. Dva člana upravnega sveta bo imenoval Mussolinij kot načelnik fašizma, dva kap. Giulietti kot odgovorni tajnik Zveze pomorščakov in petega bi določili ti štirje člani na podlagi medsebojnega sporazuma. Ako bi bil tak sporazum nemogoč, bo obstojal upravni svet samo iz štirih članov. Ta sporazum sta odobrila Mussolini in D'Annunzija in nato je izdal Mussolini dne 18. t. m. ukaz o razpustu fašistovske zveze in o pristopu njenih članov v Zvezo italijanskih pomorskih delavcev. Na ta način — je rečeno v posebnem poročilu, ki ga je ob tej priliki razposlala poluradna agencija Stefani — se je doseglo pomirjenje med pomorščaki in njihovo Zvezo, katero bo fašizem priznaval in ščitil, se je povrnila v kolovoz narodne in fašistovske politike.

K zadevi obnove občinskih dovoljenj za javne lokale. V tej zadevi smo že priobčili odlok kraljeve prefekture v Trstu. Potrebno je, da podamo v naslednjem glavne tozadevne določbe zakona o javni varnosti. Pod javnimi lokali, ali bolje: javnimi obrati (esercizi pubblici) razume omenjeni zakon (čl.50) sledeče obrate: Prenočišča, restavracije, gostilne, krčme, kavarne ter druge obrate, v katerih se na drobno prodajajo ali zavzivajo vino, pivo, likerji ali druge pijače, nadalje javne dvorane za biljard ali druge dovoljene igre ter kopalšča. Le ti javni obrati so torej obvezani prosi za obnovitev. V poslovniku, ki je dodeljen omenjenemu zakonu, je zapisano, da se obnovitveni koncesije zabeleži na koncesijski listini. Prošnji za obnovitev bo treba torej priložiti koncesijo. Ker je koncesija, kakor pravi zakon, ceebna, bo moral uložiti prošnja za obnovitev tisti, na katerega ime je koncesija izdana, in ne mogoče tista oseba, katere namesto njega dejanski izvršuje obrt. Kedaj se ima predložiti prošnja za obnovitev in kam, tega ne pove ne zakon ne gori omenjeni odlok tržaške prefekture. Zakon pravi, da koncesija traja do 31. decembra vsakega leta, a odlok prefekture govori o obnovitvi, ki se bo vršila «za prihodnji januar». Te določbe se dajo torej tolmačiti tako, da morajo biti predložene prošnje za obnovitev že v decembru, ali pa tako, da je za to čas tudi v januarju. Jasno ni eno, ne drugo. Ker pa je na drugi strani gotovo, da morajo biti koncesije obnovljene, bodo prizadeti iz predvidnosti vložili prošnje še tekom decembra. Glede prošnje za podelitev koncesije sploh določa zakon (čl. 51) sledeče: «Prošnja se predložijo županu, kateri jo pošlje, potem ko je slišal mnenje občinskega odbora, okrog znanemu oblastvu za javno varnost.» Kje se ima predložiti prošnja za obnovitev, tega zakon ne pove izrecno; vendar pa se da sklepati iz gornje določbe, da mora biti tudi prošnja za obnovitev predložena najprej županstvu, katero jo odda naprej. — Dobro bi bilo, da se županstva tozadevno informirajo pri kr. podprefekturah.

Sajenje tobaka in vlada. Finančno ministrstvo javlja: Vladi prihajajo vedno nove in številne prošnje za nadaljna in obsežna dovoljenja za sajenje tobaka v državi. Naznanja se, da sajenje tobaka ne sme služiti kot sredstvo za izpolnjevanje želj posameznih krajev ali posameznih dežel, temveč mora odgovarjati izključno količini in kakovosti, ki ju predvideva potreba monopola in erarja. Vsaka prošnja, ki zasleduje smot, ki ni v skladu s smotri, katere mora uprava upoštevati, se mora zavrniti že od uprave same brez ozira na kakršnokoli drugi pomislek. Sajenje tobaka za izvoz ostane nedotaknjeno.

Natečaj za delo. Mestni municipij razglašja, da se bodo oddala na javni dražbi sledeča dela: dne 28. t. m. ob 12. uri zidarsko delo za popravilo zida, ki podpira in odbaja občinsko premočnico v ul. Fabio Severo št. 42, dne 29. ob 12. uri delo za popravilo občinske hiše v ul. Giulia št. 2 (javni vrt) in sicer: a) zidarska dela; b) kleparska dela; c) mizarska dela; d) slikarska dela. Podrobnosti o teh natečajih izvejo prizadeti v IV. oddelku občinskega urada v ul. G. D'Annunzio št. 5/II.

Kako dolžnost imam napram «Solskemu društvu»? 1. da sem član; 2. da ga dejansko podpiram in 3. da pridobivam člane, ustanavljam podružnice in se zavedam, da s tem rešujem potujčevanja tisoče naše mladine! 4. da naročim takoj bloke za zbirko «Naše dece», ki bo 28. decembra.

Urniki za obrate dne 24. in 31. decembra. Podprefektura za Trst in okolico javlja, da je vsled tozadevne prošnje prizadetih koncesijev dočilo, da bodo dne 24. in 31. decembra t. l. pekarne smele biti odprte do 19. ure, prodajalne jestvin, mirodilnice, prodajalnice kurjiva, mesnice in slaninarnice pa do 14. ure. Vsi drugi obrati bodo lahko odprti samo do 13. ure.

«Zenski svet» izide koncem tega tedna. Naročnine mu bo za celo leto 14 Lir, za pol leta 7 Lir, za četrt leta Lir 3.50, posamezne številke po L 1.20. Kako zelo je bil ta list potreben priča že samo dejstvo, da ima že danes nad 1000 naročnic in naročnikov. Opozarjamo vse one, ki se zanimajo za naš list, naj nam nemudoma pošljejo svoje naslove, da jim zamoremo poslati list pravčasno. Naročila in naročninske sprejema: «Zensko dobrodelno združenje» v Trstu, poštni predal 384. — Odbor omenjenega združenja bo zastavlil vse svoje moči, da toliko glede oblike lista kolikor glede vsebine opraviči zaupanje in zadovolji pričakovanje, o katerem pričajo številne narobe.

Možnosti novih konfliktov v Evropi

Svetovna vojna je bila končna posledica političnega položaja v konstelaciji evropskih držav. Ta položaj je polagoma dozoroval od nemško-francoske vojne v l. 1871. Z nadvlado Nemčije v srednji Evropi je bilo porušeno ravnovesje evropskih sil, Francija je bila izstisnjena skoraj iz kroga veselih, a moč Avstro-Ogrske je navidezno rasla, odkar se je sklenila tesna zveza med Berlinom in Dunajem. Premoč osrednjih vlasti na kontinentu je posebno bodel v oči Angleže, ki so začeli že neprijetno čutiti konkurenco silovito se razvijajoče nemške industrije in trgovine. Poleg tega je bila nemška pomorska in oceanska politika skrajno izživljena za Angleže, katerih življensko vprašanje je vendar absolutna premoč na morju. To je bila osnova vsega političnega razvoja v Evropi v zadnjem desetletju pred vojno. To je bil nekaj prvotni in glavni vzrok svetovne vojne, katere izbruh je bilo z gotovostjo in v najkrajšem času pričakovati zlasti od tedaj, ko so se začele vse veselje z mrzlično naglico oboroževati na suhem in na morju ne oziraje se na ogromne vojaške izdatke, ki jih je stalno naraščajoče oboroževanje povzročalo v državnih proračunih vseh držav.

Državno-politični vzroki svetovne vojne bi se dali torej označiti v omenjenem angleško-nemškem tekmovanju. Dalje pa so bili tu še drugi vzroki političnega značaja. Francija, ki ni mogla preboleti izgube iz l. 1871., se je pripravljala na «revanš» in iskala zavzevati ter jih tudi dobila v Angliji in Rusiji. Rusija pa, ki je bila navezana na svojo tradicionalno balkansko t. j. protiturško in protiaustrijsko politiko, je bila prisiljena stopiti v omenjeno zvezo.

Vojna pa ni le končni izbruh političnih napetosti, ampak mora biti tudi utemeljena v vsakokratni duševnosti narodov. Zato igra čuvstvenost veliko vlogo pri vsaki vojni. Zato moramo prištevati med glavne vzroke svetovne vojne tudi stremljenje tlačenih narodov po osvoboditvi. Zveza med Rusijo in Srbijo je ustvarilo avstro-ogrski državi nevarno jugoslovensko gibanje. Nezadovoljnost narodnih manjšin v Avstro-Ogrski sploh pa je takorekoč sililo dunajске vladajoče kroge v oborožen konflikt za to, da se končno razčisti položaj. Ali življenje ali smrt, to je bila alternativa Avstro-Ogrske, zakaj polit. življenje v podobnavski monarhiji je bilo zelo bolno, kar nam dokazuje delovanje, oziroma boljše rečeno nedejovanje avstrijskega parlamenta v zadnjem desetletju pred vojno.

K tretjim vzrokom je treba prišteti tudi gospodarski položaj tedanje Evrope. Tekmovanje med-angleško in nemško industrijo in prekomorsko trgovino je eden teh gospodarskih vzrokov. Dalje je treba omeniti dejstvo, da je postalo silno oboroževanje zelo obtoževalno za vse države in je vsled tega grozila povsod gospodarska kriza, ki bi bila privedla do gospodarskih pretresov, ako bi se oboroževanje ne ublažila. Toda edini izhod napraviti konec oboroževalnemu tekmovanju je bila po mnenju državnikov vojna. Premaganec naj nosi vse politične in gospodarske posledice predvojnega stanja in posledice svojega poraza v vojni.

Toda, kaj se je zgodilo, smo videli. Vojna se je končala s totalnim porazom ene stranke, katere bi imela nositi vse posledice vojne. Avstroogrška država je zares propadla, Nemčija je prišla ob obsežne in bogate dežele, Rusija je bila skoraj izstisnjena od morja, toda to ne zadostuje zmagovalcem. Rešitev teritorialnih vprašanj nikakor ne more odpraviti posledic štiri-

letnega klanja na svetovnih frontah ob udeležbi 30 milijonov vojakov.

So tukaj še gospodarske posledice vojne, t. j. doba štirih let, ko je človeštvo samo uničevalo in razdiralo, kar so pridne roke in iznajdljivi umi ustvarili v desetletjih, v stoletjih. Uničene gnotne dobrine pa so tako ogromne, da se ne dajo ne nadčestimsti, ne tako hitro zopet vzpostaviti. Zato je umevno, da je vsa Evropa obubožala t. j. premaganici in zmagovalci. V večji meri seveda premaganici, ki morajo torej nositi ne samo gospodarske posledice za svoje dežele, ampak naj poplačajo vojno škodo še zmagovalnim državam.

Poleg te direktne gospodarske škode trpi današnja povojna Evropa vsled neurejenih trgovskih odnosov med državami. Rusija in Turčija so na primer izvzete iz skupnega gospodarskega sodelovanja v Evropo. Tako je zavladala brezposelnost in draginja, med državami se vzpostavljajo neprodirni carinski zidovi, ki ovirajo svetovno izmenjavanje blaga in denarja. Brez tega pa je blagostanje izključeno, brez tega je tudi gospodarska obnova Evrope silno otežkočena.

Ni čuda, da prevladuje v Evropi vsled neznoznih gospodarskih razmer veliko nezadovoljstvo v vseh slojih. To nezadovoljstvo pa išče oddušča. Treba je najti krivca in ga kaznovati oziroma prisiliti, da napravi konec temu stanju.

Vzrokov pa je mnogo, istotako krivcev, poleg tega je ves sedanjí gospodarski liberalni sistem v krizi, tedaj je jasno, da morajo nastajati politični zapletiljavi v posameznih državah samih kakor tudi med državami in narodi. Zatorej se ni treba čuditi, ako morejo francoski nacionalisti in imperialisti tako lahko prepričati ljudstvo o krivdi Nemcev, ker ne more Francija na gospodarskem polju naprej, nemški nacionalisti pa imajo v francoskih zahtevah najboljšo orožje v borbi proti zmernim strujam v državi. To zmedo skušajo izrabiti nato ekstremne leve stranke in tako se politični položaj vedno bolj zamotava. To je le eden primer, toda kjerkoli pogledamo po Evropi, bomo povsod našli kaj slničnega. Navedli smo primer med Francijo in Nemčijo, ker je odškodninsko vprašanje ena glavnih ovir, da ne more priti v Evropi danes, po petem letu, do mirovne duševnosti in do občutka varnosti in stalnosti tega miru.

Ravno povojna doba je ustvarila nešteto antagonizmov v Evropi vkljub temu, da je svoboda narodov in teritorialna razdelitev v Evropi mnogo pravičnejša, nego je bila pred vojno. To pa vsled tega, ker je novi položaj ustvaril nove imperialistične težnje ni pa izkoreninil starih imperializmov, drugič pa, ker je politična in narodna svoboda brez gospodarskih neodvisnosti skoraj brez vrednosti. Tretji vzrok današnjemu vojnemu razpoloženju pa je iskati v streljeni večjih držav spraviči v svojo politično in gospodarsko odvisnost slabše države, zlasti one, ki so nastale vsled poraza treh evropskih cesarstev. Te države so prisiljene voditi takozvano angleško ali francosko ali italijansko politiko ne pa samosvoje neodvisne. Tako se skupina malih «rib-zbira okoli velikih iz strahu, da ne bi jih nasprotni velikani požrl s kostmi vred.

Če se v teh razmerah politično ozračje noče zjasniti, tedaj se temu ni čuditi! Sicer pa niso vojni plameni še popolnoma pogasili. Do pred kratkim smo imeli v Turčiji pravcato vojno, ki je danes časno zaključena, vendar pa nevarnost novih zapletli-

Milica za narodno varnost. Poslanec Finzi je predložil pred par dnevi načrt za preureditev vojaške organizacije fašizma in za obnavljanje milice za narodno varnost. Pri Mussoliniju se je vršilo pred večrajšim zaključno posvetovanje, na katerem je bila določena končnovaljavna oblika omenjenega načrta. Kakor poročajo nekateri rimski listi, predvideva ta načrt, da se bodo z novoustanovljeno milico spopeli karabinerji in kraljevi stražniki, tako da bodo skupno s fašisti tvorili novo enotno policijo. Častniki bodo imenovani s kr. odlokom na predlog vojnega ministra. K predpisani uniformi bo spadala tudi fašistovska črna srajca. Ako so ti podatki rimskih listov resnični, bi to pomenilo, da bodo karabinerji in kr. stražniki popolnoma odpravljeni in nadomeščeni z novo fašistovsko policijo.

Pozdravi vojakov. Vesele praznike in srečno novo leto voščita iz Spezije Julijan Štekar in J. Belko.

Pozdravi vojakov. Slovenski fantje v Saluzzo prideleni I. planinskemu polku, pošiljamo mnoge srčne pozdrave, starišem, bratom, sestram, fantom in dekletom. Obenem vam voščimo vesele božične praznike, ter srečno novo leto. Bog živj slovensko zemljo! Podpisani: Turk Jožef (Brje), Abram Franc (Kobjeglava), Likar Ivan (Oltica), Likar Franc (Dol. Oltica), Pipan Jožef (Svetlo), Gomizelj Mirko (Dutovlje), Andrej Golja (Zoslove pri Podmelcu), Stok Franc (Fovir), Zivec Franc (Povir), Stanič Franc (Brestovica), Klobas Anton (Bržadac Istra), Zgalardič Anton (Čepič Istra), Božič Gabrijel (Slom Istra), Cerin Anton (Radačvas Istra).

Slovenski fantje prideleni k 2. polku težkega poljskega topništva v Modeni, voščimo vsem starišem, bratom in sestram, fantom in dekletom in vsem čitateljem «Edinosti», vesele božične praznike in srečno novo leto. Čeravno daleč od domačega kraja se vedno spominjamo svoje domaćije. Batista Rudolf in Derencin Josip Ilirska Bistrica, Vovk Franc Plače, Pibrovce Franc Smrje, Rojc Anton Vrba, Zogar Josip Tomnje, Kovačič Anton Ost. Brdo, Jeričič Jožef Dobrava, Zobec Ivan Boljunec, Sovdat Josip Tolmin, Križman Andrej Ribenberk, Beligar Franc Kronberg.

Tukajšnji srednješolski prirediljo ob priliki božičnih počitnic dne 24. t. m. ob 8. uri zvečer v prostorih Del. Kons. društva pri Sv. Jakobu božični večer. Na programu je igrica deklaracija, monolog in ziva slika. Po končanem sporedu nas obišče Božič, kateri bo obdaroval vse one, ki so ostali ob priliki Miklavževega prihoda praznih rok. Veliko razsvetljeno božično drevo bo dalo čarobno sliko božičnega večera. Upamo, da se bo občinstvo udeležilo tega večera v čim večjem številu, da prebije sveti večer v prijetni družbi in v krogu naše dijaške mladine v njegovo največjo zadovoljnost. — Srednješolsko društvo «Zora».

Važno! Izšla je knjižica, ki vsebuje vsa navodila in določbe za prejemanje invalidske pokojnine oziroma vzdrževalnih prispevkov starišem, sirotam in vdovam po vojakih, ki so v vojni padli ali izgubili. Knjižica ima za prilogo tudi vzorce za vse potrebne slučaje prošnji. «Knjižica za invalide» stane L 2,50, po pošti 30 stotink več. — Pri pošiljavi po pošti naj se nakaze dezar prej. Tudi po povzetju se ne bo pošiljalo, ker so troški nerazmerno večji. Knjižica se naroča pri pol. društvu «Edinost» v Trstu.

Danes zvečer ob 20.45 nastopi v gledališču «Teatro Fildrammatico» znamenita ruska glesalka in sestavljalka simboličnih plesov gospa Higienija Tarskaja Papakosta. Ker bo njen nastop nudil obilo umetniškega užitka, se priporoča ljubiteljem ruske pesalne umetnosti, da se privedite udeležijo v čim večjem številu.

Društvena vesti

Društvo «Prosveta» v Trstu odprlo po novem letu v prostorih «stare policije» pri Sv. Jakobu tečaj za italijanščino za Slovence. Pouk se bo vršil dvakrat na teden in sicer od 18.—19.30 ure. — Istčasno bo društvo odprlo tudi tečaj za slovenščino za Slovence, t. j. izpolnjevalni tečaj za materinščino.

Prjave sprejema tajništvo društva «Prosveta» v Trstu, via Fabio Filzi 10. I. v uradnih urah (od 8 in pol do 13. in od 16. do 19. ure, izvenredni praznike in nedelje). — Rok za vpisovanje za oba tečaja: do 30. decembra t. l. — **Pristojbine:** za tečaj za italijanščino: Vpisnina 2 liri, mesečni prispevek 15 lir; za tečaj za slovenščino: Vpisnina 2 liri, mesečni prispevek 10 lir. — Gmotno slabostjo se lahko doloma oprostite mesečnega prispevka.

Če se priglasi zadostno število, se bodo otvorili tudi tečaji za srbo-hrvaščino in evencelno tudi za druge moderne jezike.

Akad. fer društvo «Belkan». Danes ob 20 redni sestank. Uro prej odborova seja v navadnih prostorih. — Odbor.

Rocolski otroški vrtci priredili v nedeljo dne 24. decembra ob 3 uri popoldne božičnico s petimi, deklaracijami in prizorički. Po prireditvi bodo otroški otroškega vrtca obdarovali Stariši in prijatelji mladine, udeležite se privedite polnoštevilno.

«Dijanska Matca». — Ustanovni občni zbor D. M. se bo vršil prve dni drugega meseca; zatorej naj vsak pravočasno javi svoj pristop k D. M. na sledeči naslov: D. M. ul. Fabio Filzi 10. I. (uradne ure od 7 do 8 zvečer). Opozarja se, da se sprejemajo prijave za pristop k D. M. samo do 8 dni pred omenjenim občnim zborom. Pozrite se zatorej, ker to je Vaša dolžnost! — Pripravljalni odbor D. M.

Podružnica «Solskega društva» pri Sv. Jakobu priredi kakor običajno tudi letos božičnico v nedeljo, 24. t. m. ob 4. uri pop. v prostorih «Konsumnega društva» pri Sv. Jakobu. Nastopali bodo gojenci otroškega vrtca s petimi, igricami, deklaracijami, prizorički itd. Ljubitelje naše mladine vabimo, da se udeležijo v čim večjem številu.

Iz tržaškega življenja

Eksplozija v ulici Giouse Carducci. — Hudo maščevanje. — Ponorečen atentat. — Nad petindvajset ranjenec. Bilo je včeraj popoldne okoli tretje ure, ko se je nenadoma zaslislala v ulici Giouse Carducci močna detonacija, povzročena po petardi, ki je počila pred trgovino muzikalničnih instrumentov Buffa.

Kaj se je zgodilo? Nekaj fašistov, med njimi znani Mario Forti, je srečalo pred omenjeno trgovino tri druge fašiste. Med temi je bil neki Marijan Brelich, star 20 let, stanujoč v ulici del Bosco št. 18.

Brelich je bil pred nedolгим časom izključen iz tržaškega fašja. Toda kljub temu je nosil črno srajco. Tudi sedaj, ko je srečal Marijana Fortija, je imel na sebi črno srajco. Forti pa ga je ustavil ter mu velel, naj sleče srajco, ker ni več fašist. Brelich mu je slabo odgovoril, kar je Fortija tako razkačilo, da mu je raztrgal srajco.

Sedaj bova poravnala zadevo — je dejal Brelich ter se odstranil nekoliko korakov. Nato je povlekel iz žepa petardo, jo zagnal proti Fortiju ter zbehal. Forti pa se je vržol ob tla (pri tem si je pretresel možgane), dočim se je petarda razpočila z močnim pokom v njegovi bližini, ne da bi ga ranila. Drobci petarde so pa ranili nad petindvajset pasantov. Ranjenci se imenujejo: Del Gos, star 20 let, stanujoč v ulici dell'Olmo, Coh Karl, star 20 let, stanujoč v ulici S. Michele, Volpin Ida, stara 25 let, stanujoča v ulici Riborgo, Coter Marian, star 48 let, stanujoč v ulici Sergente, Jurisević Fran, star 55 let, stanujoč v ulici Benvenuti, Spacapan Viktor, star 46 let, stanujoč v ulici Carducci, Popak Spiridione, star 39 let, stanujoč v ulici Zaccaria, Brosolo Josip, star 32 let, stanujoč v ulici Molino a vento, Duri Narcizio, star 12 let, Duri Cesare, star 8 let, oba stanujoča v ulici Guerazzi, Sartori Viktor, star 25 let, stanujoč v ulici Camicoli, Penović Simon, star 51 let, stanujoč v ulici Catedrale, Zennaro Egidij, star 29 let, stanujoč v ulici dell'Olmo, Bresigar Fran, star 25 let, stanujoč v ulici Donata, Parisi Fran, star 30 let, stanujoč v ulici Solitario, Verbas Mirito, star 27 let, st. v ul. Fabbria, Levi Albert, star 36 let, stanujoč na Greti, Masina Prorido, Benussi Gildo, star 29 let, stanujoč v ulici S. Filippo, Panofe Rosetta, stara 16 let, st. na trgu S. Suvino, Benussi Otton, star 15 let, stanujoč v ul. Molino a vento.

Stirje izmed teh ranjencev so težko ostali, pa lahko poškodovani. Pozneje se je pojavilo v mestni bolnišnici še par lahko ranjenih oseb. O metalcu bombe ni do sedaj še sledu. Domneva se, da je zbehal iz Trsta. Policija ga zasleduje.

Človeški okostnjaki v ulici delle Mura. — Pred par meseci so odkopali zidariji v neki hiši v ulici Madonna del Mare dva človeška okostnjaka. Včeraj popoldne so nekateri zidarji odkopali druge človeške okostnjake, in sicer v hiši št. 6 v ulici Mura. Okostnjaki so veliki.

Velika sleparija. Policija zasleduje te dni nekoga Milana Durinja, ker je opeharil razne osebe za 100.000 lir.

Vesti z Gorškega

V soboto 23. t. m. točno ob 8 1/2 vz se dvigne zastav v dvorani «Trgovskega doma» v Gorici. Mlad. društvo «Prosveta» gostuje namreč ta večer pod okriljem bratske «Omladine» z dvema zanimivima igrama. Pittanti-jevi: «Volkovi», katero nam mladina prvič uprizori na gorškem odru, je drama, ki obeta mnogo užitka in uspeha. Dejanje se vrši v borni koči še bornejšega ruskega muzika, ki gnan vsled bede in lakote postane enak volkovom tulečim v mrzli zimski ruske stepe iskajoči plen. Prizori so vrste hitro, mrzično... Krik! In ruska ravnina je izginila izpred naših oči. Zastor nas spomni, da je bila to ena mnogih tragedij, katerih pozorišče ni večkrat samo nepregledna ruska stepa, ampak tudi dežela v kateri živimo.

Drugo igro-grotesko, Czimer-jev «Masko satana» smo že videli pod spretnim vodstvom našega priznanega igralca Skrbinska. Je to umetna igra v igri in drži gledalca v napetem pričakovanju na izid. Vloga glediškega ravnatelja naravnost fascinarja vsakogar. — Podrobnim zanimivostim bo lahko vsak sledil, ako le pride v soboto v «Trgovski dom».

Pozivljamo prav posebno okoličane iz Solkana, Standreža, št. Petra in ostalih bližnjih krajev, ki so radi vedno prihajali k dram. predstavam v Gorico, da se tudi takrat odzovejo vabilu mladine, ki jim kliče: Nasvidenje

v soboto v «Trgovskem domu» v čim največjem številu.

Cene so občajne dram. predstavam. Vstopnice kakor sediša so v predprodaji v uradnih urah v tajništvi G. S. «Omladine» (Trgovski dom II. nadst.).

Prodajalcom monopolnih predmetov v znanje. Prejeli smo in objavljamo: Kakor znano bi se morala vršiti v Genovi glavna skupščina prodajalcev tobaka v Italiji. Skupščina se je morala odložiti na nedoločen čas, ker je bil predsednik zveze prodajalcev monopolnih predmetov v Italiji gosp. vit. Tortandini pozvan v Rim, da pri ministrstvu stavi potrebne spremembe predloge k novemu zakonu o monopolih.

Kljub temu so se zbrali odposlanci posameznih zvez, da skupno obravnavajo najvažnejša stanovska vprašanja.

Med odposlanci se je nahajal tudi tajnik zveze tobakarnarjev v Julijski Krajini gosp. Bruno Piccioli iz Gorice, ki je objavil v gorškem listu «Corriere di Gorizia» od 5. decembra t. l. poziv vsem tobakarnarjem v Julijski Krajini, ki ga tudi podajamo v skrajšani obliki.

Tovariši! Upal sem da vam prinesem iz Genove potrebno poročilo o delu na skupščini. Toda, ker se je morala skupščina iz znanega vzroka odpovedati, mi ne preostaja drugega nego da Vas pozivljamo, da se krepko oklenete naše organizacije.

Naš program vam je dobro znan. Tudi mi hočemo sodelovati pri vzpostavitvi državnih financ. Po drugi strani pa zahtevamo, da nam vlada ne sme biti mačeha.

Zahtevamo, da izdajemo imetniki koncesij, ki poverjajo razprodajo drugim osebam, ker moramo s temi brezpotrebni parasiti deliti skromen sad našega dela.

Zahtevamo nadalje, da se odpravi prispevek (canone). Ne radi tega, da bi se branili plačevati pravičen davek, temveč da se ponovno uvede birokratični sistem pri pobiranju onih malih zneskov, ki bi se lahko odbili pri nabavi blaga. Kaj imamo od tega, da se nam dá 7%, ako moramo 2%—3% vrniti. AH bi ne bil obolj logično, da se nam dá 10% kar za službi danes vsak natak, ki ne izpostavlja svojega kapitala in ki dela smo osem ur na dan.

Če dosežemo izpremembo zakona v gori omenjenem smislu, bomo lahko ponosni, da smo napravili državi veliko uslugo, ker se nam je posrečilo odstraniti iz državnih uradov celo vrsto uradnikov ki bi lahko svoje moči uporabili v večjem uspehom drugod.

To sta dve najvažnejši točki našega programa, katerega moramo udeležiti. Zato vam ponovno kličem: Oklenite se tesno naše organizacije!

Godbeno društvo v Nabrežini uprizori na dan Sv. Štefana v veliki dvorani kavarne v Nabrežini s pomočjo domačih delatantov komedijo v 4. dejanjih «Svet». — Začetek ob 16. uri — Po predstavi prosta zabava in ples. — Ker bo ta večer nudil res veliko užitka in razvedrila vsem, se pričakuje, da se ga domačini ter okoličani v čim večjem številu udeležijo. — Odbor.

«Splošno slov. žensko društvo v Gorici» priredi «božičnico» v sredo, t. j. 20. t. m. ob 2 pop. v dvorani «Trgovskega doma».

Na sporedu so deklaracije, petje, igrica (pri sv. Petru — J. Ribičič), nakar sledi pri razsvetljenem božičnem drevescu obdarovanje revne šol. mladine. K tej Božičnici so vabljeni članice in prijatelji društva.

«Zgonik» v nedeljo, dne 24. t. m. ob 2 in pol popoldne bo v Repniču predavanje «O gospodarstvu».

Književnost in umetnost

Potom društva «Prosveta» v Trstu, via Fabio Filzi 10/I, se lahko naroče sledeče knjige: Mladinski spisi: Ks. Meško: Volk spokornik (vezana), cena: L 13.—; K. Ewald: Mati narava pripoveduje (vezana), cena: L 10.80; M. Valjavec: Zbrani spisi za mladino (vezana), L 13.—; Dr. I. Šorli: V deželi Ciri-murcev (vezana), L 9.60; O. Zupantič: Ciciban [II. izdaja], (cena) L 3.60; — Vse knjige so elegantno vezane. Vsak otrok bo vesel, ko bo dobil med božičnimi darili kako izmed navedenih knjig. — Razni spisi: F. Jaklič: Ljudske povesti (broš.), cena: L 4.70; A. Vodnik: Zalostne roke (broš.), cena: L 4.40; L. N. Tolstoj: Spoved (broš.), cena: L 4.60; Dr. I. Prijatelj: Aškerčeva Citanka (broš.), cena: L 3.50; Ivan Cankar: Podoba iz sanj (broš.), cena: L 5.20; S. Sardenko: Dekliške pesmi (broš.), cena: L 6.—; A. Gradnik: Pot bolesti [elegantno vez.], cena: L 6.—; Kunaver: Kraški svet in njegja pojava (krasno vezana s krasnimi slikami), cena: L; A. Strindberg: Bedakova izpoved (broš.), cena: L; Boris Miran (Striz-povet): Struman slovo! (broš.), cena: L 3.40; Boris Miran: Struman (vezana), cena: L 5.—; I. S. Orel: Pasti in zanle (broš.), cena: L 2.80; Rado Murnik: Zenini naše Koprnele (broš.), L 2.80; I. Zorec: Zanoie in konec gospodične Pavle (broš.), cena: L 2.80; Arbitrer pri Trimahijonu (vez.), cena: L 4.—; Ljubljanski Zvon l. 1922. nevezan, cena: L 25.—; Zemljavid slovenskega osemjaka (1:200.000), cena: L 12.— — Pri vseh naročbah prosimo naj se pošlje denar vnaprej po pošti nakaznico (ne v pisnu) ter naj se priključi tudi poština. (Za vsaki 2 knjigi L 1.—, priporočeno L 1.50).

PODLISTEK

Igralec, ki dobiva.

Spisal Mavricij Jókai
Iz madžarskega izvirnika poslovenil
Ivan Koštiál 69

«Pa poslovilnega večera nisi prebil ž njo?» — «Ne, to prepuščam tebi. Naj bo iz slovesa svidenje.» — «Ah, moj velikodušni, dobri prijatelj! In s čim si hotel ti prebiti to noč?» — «Pomenuj se mi zato: brenkam na mandolino.» — «Kaj, vraga? Na mandolino? In komu igraš?» — «3Le seboj samemu. — Odkrito ti priznavam: kadar mislim na ono ubogo deklet, tam v onem pustem gradu, sem turoben, da bi se skoraj zjokal. Takrat se skrivam ljudem. Zalepam se med svojimi štirimi stenami, prirem za mandolino in v samotni zagodem ono barkarolo, ki sem jo zadnjič zapel sestri, ko sem jo peljal na svoji barki do onega gradu. Objubil sem ubožici, da, kadar se povrnem k njej, da bi jo vzel s seboj, bo začela od daleč onom pesem, bržko se ji približam s čolnom.» — «Ah, to je zelo lepo. Barkarolo, po kateri te bo spoznala! Ali je ne bi zapel tudi meni?» — «Burke! Smešno! Vsakdo ima take slabosti. — Kadar jaz mislim na ubogo svojo sestro, se omečim, em ganjen. — Uboga moja matičal-

si mi povedal, — ko si se ločil od mene — da mi ene reči nikoli ne odpustiš, namreč da sem te prišlil sneti žnako maščaro ter se prikazati v moški podobli. — Zato se vselej, kadarkoli mislim nate, poloti tak občutek, kot da bi ti dolgoval velik dolg, ki se ne dá poplačati in pred katerim bo najbolje pobegniti. I nkadar prideš pred mene, me objameš smehljajoč se, mi stisnaki roko, mi prepuščas svoje imetje, svojo ljubico, svoje sovražnike, svoje celo klanje — se tedaj se ne morem odkrišati pred teboj, da imam tukaj zelo ljubeza, do brega prijatelja, ki me zelo ljubi — a si vendar vedno beli glavo, kako bi izumil tak trumi, s katerim bi mi povrnil ono skazano zabavo.» — «In v tej domnevi te potnjuje to, da sem jaz odkril skrivnost tvojeja pravega imena. Toda saj lahko vidiš, da sem se vdal v tvoje skrivnostno ravnanje, bržko si stvar razjasnil s svojimi navedbami, in da te nistem več zmemirjal z nobesim vprašanjem. Če bi se nate jezil, ne bi me bilo zdaj tu in ti ne bi stisnil roke.» — «Jaz pa vendar čutim, da ni vse med nama poravnano. To je tako, kakor če je v naši družbi kak gentleman in drugem povedal tako smešnic, kateri so se drugi smejali; oni mora biti vse življenje pripravjen, da mora kedaj peti zavoljo one smešnice brez-pojgnjo taka prilika, ko se bo družba, če je mogoče, njemu prav tako zelo smejala ali — če to ni mogoče — njega prav tako zelo pomilovala.» — «No, tedaj poravnaj danes oni dolg

in bodi nasproti mene popolnoma razbreme-njen!» — «S čim?» — «S tem, da se ne odpravi še jutri zjutraj na svojo pot v Dalmacijo, marveč da prideš z menoj še drevi v l'hombrski klub!» — «Ne igram več v karte.» — «Kaj? Ti ne kvartaš?» — «Dobro veš, zavoljo česa sem došel kvartal, kaj mi je znova potisnilo proklete kvarte v roke. Oni cilj sem že dosegel. Pošteno, kavalirsko sem pridobil s svojo spretnostjo v igri imetje svojih sestri nazaj, katero so bili požrli diplomati in finančniki. Niman več povoda, da bi igral. Odslej bom igral l'hombre le sam s «slamnatimi močicami.» — «Toda le še drevi moraš priti z menoj tja. To je tvoj končni obratun z menoj. Veš, da se bom znašel v najsmehnejšem položaju, bržko vatopim kot lord Adam v tisto družbo, kjer so me oboževali kot lady Adamino. Ne morem vedeti, kako me sprejmejo. Lahko se nase zruši ves svet. Pri tem povratku v družbo mi je dobroga prijatelja tako treba kakor moje desnice. Spredej in zadaj moram imeti oči. Treba je, da imam prijatelja-gentlemena, s katerim lahko grem v objemu akon dvorane. In tvoja neizogibna dolžnost je, da si ti, ki si se zastopal v toliko kočljivih zadevah, poleg mene ter zagotavljaš s svojim pričevanjem, da so one zadeve v redu in vitezki ročane.» — «Prav imaj! Ta svoj dolg moram poravnati.» — «Torej bova prevzela še to noč skupaj v klubu. In od tod odideva v liho v ulici Vivviena.» — «Če natu ne pre-

PRILIKA ZA BOŽIČ

Toplo priporočamo:
da primerjate kakovost in cene
in da si ogledate naša okna in naše napise

ÖHLER

TRST, CORSO VITT. EM. III. 16

TVRDKA GELOSA BENIAMINO & FIGLI

POHIŠTVO

lastnega izdelka v vsakem slogu. — Velika izbira
popolne opreme za hiše, pisarne in gostilne.
Brezkonkurenčne cene.

Trst — Viale XX. Settembre 35 — Trst
(palača Eden)

Telefon 34-34 bis (87) Telefon 34-34 bis

Mali oglasi

se računajo po 20 stot. beseda. — Najmanjša pristojbina L 2.— Debele črke 40 stot. beseda. — Najmanjša pristojbina L 4.— Kdor išče službo, plača polovično ceno.

KONTROLNE blagajne National, Monopol, Union, Martin, prodaja po zmernih cenah Müller, Trst, Ireneo della Croce 6 2257

ACETILENSKI aparat, rabljen, za razsvetljavo, dvanajst plamenov, kupim. Čeh Ivan, Barkovlje. 2260

KRASNO POSESTVO, oddaljeno 1/4 ure od Maribora, 17 oravov vinograda, velikanski sadonosek, zelenjadni vrt, gosposko poslopje, viničarija, hlevi, vse v dobrem stanju, se proda skupno ali pa posamezne parcele s hišnimi postopki. Stanovanje s 4 sobami takoj na razpolago. Natančnejše podatke daje g. dr. Rudolf Ravnik, odvetnik v Mariboru, Sodna ulica št. 14/I. 2258

TRTE Terre promise, do 1 m dolgi grozdi, ter druge, za namizno grozde in za vino, prodaja Josip Strekelj Komen. 2259

APNO živo se dobiva po konkurenčnih cenah vedno pri J. Wild v Nabrežini. 2261

V SENTJAKOBSKEM okraju se išče malo stanovanje, (soba, sobica in kuhinja) proti primerni nagradi. Naslov pri upravništvu. 2262

KLAJNO APNO za živinorejce, strup za podgane, lisice in miši, se dobiva v lekarni v Il. Bistrici. 78/2

OVRATNICE, pletene, najboljšje vrste, po nizkih cenah prodaja na debelo Taccari, Ist. tuto 46 2248

KRONE srebrne in zlate, plačuje po najvišjih cenah Pertot, Via S. Francesco 15. II. 19

POZOR! Krone, korale, zlato, platin in zobovje po najvišjih cenah plačuje edini grostist Belleli Vita, via Madonnina 10. I. 82

SVINEC mehkek (olovo) kupujem vsako množino. Naslov Kuret, Settefontane 1. 39

POZOR pevstva in glasbena društva! Na prodaj imam več klavirjev, harmonijev, gosli, citer, starih in novih. Pogoji ugodni. Ivan Kacin, via Carlo Favetti 6 Gorica 2114

RADI PREMENZE obrata prodam slovečo žago na šest klinj, žago za furmir, tračno žago, cirkularke, stroje skobelnice, stružnike, vrtnalike, mizarske klopi, kolarsko orodje itd. Nussbaum, Ajdovščina 53

ZLAT, srebrn in papirnat denar se kupuje in prodaja po zmernih cenah. Menjalnica via Giacinto Gallina 2, (nasproti hotela Moncenisio). Telefon 31-27. Govori se slovensko. 67

Dr. A. GRUSOVIN

specialist za kožne in spolne bolezni ter negovanje kože, perfekcioniran na dunajskih klinikah.
Sprejema od 9—12 in od 3—7 ure.
Gorica (Piazza grande) Travnik 20, hiša Paternoli. 60)

Steklene šipe

vsake vrste in mere. Prodaja na debelo in drobno. — Postrežba na dom.
Cene zmerne. Piazza Oberdan št. 3 (Hotel Europa) telefon 44-23. 18

IVAN KERŽE

ima v lastni zalogi najraznovrstnejše kuhinjske in druge hišne potrebščine
iz aluminija, steklovine, lesa in emailirano prosti.
TRST — Piazza San Giovanni 1

Najvišje cene plačujem za

K O Ž E
— kun, zlatič, lisic, dihurjev, vider, jazbecov, mačk, ververic, krtoev, divjih in domačih zajcev.

D. WINDSPACH

Trst, Via Cesare Battisti št. 10 II. nadst., vrata 16 83
Sprejemajo se pošiljave po pošti.

hitji Rus.» — «Jeli mogoče, da se je Rus resno maščeval nad menoj zavoljo lidy Adamine s posebnim navalom, brez mandata, v mojo «državo»? No, tedaj morava resno poskrbeti za vzpostavitve. Brillantina je Francija, mi smo Anglija, Rusija, Avstrija in gremo vkup. Prava «trozveza.» — «Jaz nisem v «sveti alijanci.» — «Kmalu pa tudi Rus a ne bo v alijanci: jaz bom vzpostavil «kontinentalno zaporo.» Druge države so vse ženskega spola, le «Albion» (= Angleško) je moškega. — Mladenica sta zapustila Camelboroughovo palačo po tajnih stopnicah, ne da bi bila sluzničad zvedela, da se je njen pravi gospodar vrnil s potovanja po daljnem svetu. — V klubu še niso igrali, le nekaj starih gospodov je igralo tih, da bi ubili čas. Ko sta mladenica vstopila, so ju takoj obkrožili znanci: lorda Adama so sprejeli dosti prisrčneje, kot se je nadejal. Njegovo nekdanjim osleparjenim čestilecem se je bila jeza že razkudila; šala se jim je zdela zdaj prav dobra, uspeja, in kar je bilo «resnih odmevov», to je bila že poravnala sblja ali pišto. Zvali so ona dva mladenica, ki sta se držala pod parduho, Oresta in Pilada. — Samo oni Rus se je spakoval. — «Ti morda se nisi dobil satisfakcije? ga je odgovoril lord Adam brez ovtalov. — «Vzel sem si jo sam.» — «Kje pa?» — «V ulici Vivienne, v hotelu «pri akacijah.» — «Med mojo nenavzočnostjo» je dejal zaničljivo lord Adam. (Dalje).

Sest angleških povesti. — Poslovenil Jan Baukart. Maribor 1922. Tisk Mariborske tiskarne. Ivan Baukart je prevel tri povesti ameriškega pisatelja Washingtona Irvinga, dve povesti Edgara Allana Poea in eno povest Charlesa Dickensa. Ti prevodi so zbrani v lepo in okusno opremljeni knjigi, ki je za dnajšnji čas zelo zanimiva. Povesti so zelo zanimive in si bodo gotovo pridobile široki krog čitateljev. Irvingove dve povesti se dogajata ob zelenem Hudsonu, med nizozemskimi naseljenji v Ameriki, tretja »Pošastni ženini« pa se godi v srednjeveški Nemčiji. Poeova fantastična slika »Maska rdeče smrti« je biser ameriške pripovedne umetnosti. Dicksonove »Večerne senice« so prožete s tistim globokim altruizmom, ki diči vsa dela odličnega angleškega pripovednika. Prevod je jezikovno dovršen in ima knjiga p vsebinski in obliki trajno literarno vrednost. Čitatelji, ki jih ne morejo zadovoljiti najmodernejši proizvođači, bodo radi posegli po teh osvežujočih povestih. Knjiga se dobiva tudi v vseh knjižarnah.

Pripominjamo še, da sta izšli Irvingovi povesti »Rip van Vinkle« in »Povest o dolini sna« v posebnem zaključnem zvezku pod naslovom »Dve angleški povesti«, cena broš. D 7.50, po pošti D 8.50, ostale povesti pa tudi v posebnem zvezku pod naslovom »Štiri angleške povesti«, cena broš. D 7.50, po pošti D 8.50. In končno vseh šest povesti in skupnem zvezku pod naslovom: »Sest angleških povesti«, cena broš. D 14.—, po pošti D 15.— Tako je mogoče, da si tudi manj imovitejši sloji nabavijo celo delo. Toplo priporočamo zlasti javnim knjižnicam.

Alojzij Remec: Iz moje domovine. — Mlade povesti. — Založila Gorica & Leskovec, Celje 1922. — Pod tem naslovom je zbral naš goriski rojak in priznani pesnik in pisatelj Alojzij Remec dvanajst svojih »mladih povesti«, ki so nastale, kakor razvidno iz letnice, navedenih v kazalu, v dobi od l. 1907-1912. Že naslov knjige »Iz moje domovine« kaže, kje nam bo iskati prizorišče, kjer nastopajo tipi in se odigravajo prizori, s katerimi nas seznanja pisatelj v tej svoji knjigi. Je to naša in pisateljeva solčna Goriska. Vendar pa se prepričamo, ko prečitamo teh dvanajst krasnih črtic, da je prava prizorica mnogo ožja, da je celo ožja nego ožja domovina pisatelja samega (Vipavska dolina). Ako hočemo pravilno lokalizirati dejanje in nehanje, ki nam ga pisatelj slikovito predstavlja od črtice do črtice, ga moramo postaviti v našo slovensko vas sploh, in to katerokoli slovensko vas v naši Julijski Krajini. Tako bomo zadeli tudi ono umetniško jedro, v katerem je prava in velika književna vrednost te zbirke: pisatelj se nam je razodel z njo kot izborni slikar naše primorske vasi in njenih značilnih tipov in tipičnih vsakih dogodkov, po katerih ostaja naša vas vsem, ki smo njeni sinovi, naj na poznejša usoda vrže že kamorkoli, v večnem neizbrisnem in prijetnem spominu. Ti vsaki značilni tipi in značilni tipični pojavi iz vsakega življenja ne morejo biti vsakdanji in povprečni. Kar se drži povprečne črte, je tudi na vasi prozaično in brez izrazite oblike. To dejstvo je pisatelj spretno upošteval kot nekdanj Jurčič in zato se bomo seznanili v njegovi knjigi samo s postavami, ki nastopajo pod povprečno »normalnega« vsakdana ali nad njo. V prvo vrsto spadajo razni vsaki originalni in čudaki, ki so igrali od nekdanj posebno vlogo v vsakem življenju, a v drugo redka vsaka inteligentna: duhovnik, učitelj, učiteljica, t. j. zastopniki mestne kulture, ki so jih usoda in dolžnosti poklica zanesle v »nekulturno« vsako sredino. Eni in drugi so v tej knjigi sorazmerno zastopani.

Priprostosti predmetov odgovarja tudi jezik, ki je domač in lahek, toda ravno vsled tega tudi umetniški in brezhiben. Knjigo bo čital z užitkom vsakdo: inteligent, ki je izšel iz kmetijske hiše, ker mu bo poklicala v prijeten spomin, kar je sam doživljal ali doživljal; meščan, ker mu je v njej podana umetniški obdelana tvarina za izpoznavanje in razumevanje tega, kar edino lahko imenujemo kot čisto naše, t. j. naše vasi; in končno tudi preprosti vsakdan sam, ker bo v njej našel sebe in svojo vsakdanjo okolico.

»Mladika« v prihodnjem letu. — Potreba po družinskem listu, ki bi bil kulturna vez širokih slojev vseh Slovencev: v Jugoslaviji, Italiji, Avstriji in drugod, je več kot pereča. Resnica je, da imamo Slovenci listov za tako maloštevilčen narod toliko, kakor jih razmeroma noben drug narod nima. To priznanje nam dajejo vsi tučci, člani velikih kulturnih narodov, ki prihajajo k nam in občudujejo naš tisk in požrtvovalnost našega naroda, ki vzdržuje toliko kulturnega dela. Kljub temu si moramo priznati, da pravega družinskega lista, kakor jih imajo vsi izobraženi narodi v obilici, mi vendarle še nimamo.

Slovenci v Julijski Krajini imamo lep list, ki je prodril že na široko med narod: Mladika. Zeleti je bilo le, da bi se razširila po vsji slovenski zemlji. V ta namen se je lastništvo in uredništvo v Gorici sporazumelo z Mohorjevo družbo, da naj »Mladika« izhaja istočasno v Gorici in na Prevaljah. Ker se pa s tem delokrog »Mladike« znatno razširi, je pridobila za sourednika našega najboljšega in najbolj priljubljenega pisatelja F. S. Finžgarja, ki s Francetom Bevkom jamci, da bo list na visini v vsakem oziru. Oba urednika sta usmerila načrt »Mladike« tako, da bo ustrezala najšir. šim slojem slovenskega naroda, da jo bo umela in z veseljem brala naša mladina, a da bosta tudi mož in žena dobila v nji zabave in pouka.

Vsaka mesečna številka, bogato ilustrirana, bo obsegala 40 strani v veliki obliki. Za okras si je »Mladika« nabavila lepe slike in vinjete naših umetnikov. Tako bo imel vsak naročnik koncem leta 480 strani debelo knjigo s podobami »Mladika« bo strogo nepolitična! Mladika bo razdeljena na 5 oddelkov. Prvi oddelek bo posvečen leposlovju. Tam bo izhajala glavna povest. Za leto 1923. bo prinašala »Mladika« A. K. Tolstojevu prezanjivo povest, ki velja na Ruskem za najboljšo ljudsko povest: Knez Sereberiani, izza časa Ivana Groznega. Za to povestjo bodo sledile povesti, pesmi, drame, črtice slovenskih pisateljev. Za v prvi številki sodelujejo: Ivan Pregež, Al Remec, Fr. Bevk, F. S. Finžgar, Lea Fatur, Stano Kosovel in drugi. Objubilo pa je sodelovanje pri »Mladiki« še prav mnogo drugih starejših in mlajših priznanih leposlovcev. V

tem oddelku bo prinašala »Mladika« tudi poljudnoznanstvene spise. Letos članke o naših slikarjih (Viktor Steska) od opozori ljudstvo, koliko lepih in dragocenih umetnin hranjajo naše cerkve in domovi in kako naj se te dragocenosti čislajo in ohranjajo.

»Po okrogli zemlji«. Tak je naslov drugemu oddelku. Tu bo odprto okno v svet. Opisani bodo važni svetovni dogodki, politični, gospodarski, iznajdbe, slike mož, ki so na vidičnih mestih posameznih držav. Zlasti se bo oziralo na vse države, koder bivajo Slovenci. »Pod domačo streho«. Gospodar in gospodinja bosta našla pod tem zaglavjem od meseca do meseca vse potrebne mišljaje in navodila za tekoči letni čas o zdravstvu, o vrtu, čebelah, sadju, kuhinji. Tudi načrte hiš za delavca in za kmeta — skromne enodružinske stavbe — bo prinašala »Mladika« od časa do časa in s tam skušala dajati dobre svete vsem, ki si mislijo zgraditi lastne domove. Takisto ne bo pozabila »Mladika« obleke in mode in vsega drugega, kar spada v gospodinjstvo. Za vse take spise so objubili sodelništvo naši strokovnjaki in strokovnjakinje.

»Pisano polje« pa bo za izprehod, da si ogleda vsak nove knjige, izve njih smisel in vsebino, se pouči o važnih zgodovinskih dogodkih, o domovini, o domači obrti itd. Otdod pa bo prišel bravec med

»Zanke in uganke«, kjer se bo nasmajal kratkočasnicam in smešnicam, razvozlaval uganke in rebusse, stikal po skrivalinah in se smejal ilustriranim šaljim dogodivščinam. Za pravilno rešitev uganke se bodo delile knjige kot nagrada.

Tak bo torej v bodoče družinski list »Mladika«, ki naj ga naroče vse družine, knjižnice, šole, društva in posamezniki. Naročnina ostane ista kot letos: 20 L na leto, kar je v resnici malo, če pomislimo na obseg in opremo lista. A »Mladika« se bo s to skromno naročnino le tedaj mogla vzdržati, če se razširi do zadnje gorske koče. Naročnina naj se pošilja na upravo »Mladike«, Gorica, Via Carducci 4, rokopiši pa na urednika Franceta Bevka, istotam.

Vesti z Notranjskega
Idrija. Dramatični odsek kat. del. družbe v Idriji vprizori 26. in 27. grudnia t. l. Pavel Golijevo božično povest v 4. slikah: »Peterčkove poslednje sanje«. Povest je novost, ki je bila vprizorjena doslej samo v ljubljanskem dramatskem gledišču. Polna bajnih momentov, lot si jih more ustvarjati le priprosta otrokova odmišljaja, nas vodi v sveti noči v Kralj Matjažev dvorano ter pod Gorjanče k blagoslovu gordnega prebivalstva. Igra nudi mladini kakor tudi odraslim velik užitek, ki more zadovoljiti vsakočar. Odsek se je potrudil po svojih najboljših močeh in izdal lepe svitke za dekoracijo in kostume. Imeli smo priliko si ogledati krasne slike za Kralj Matjažev dvor in zimsko pokrajino, ki jih je izvršil akad. slikar prof. Ščuka. So to umetniško dovršene stvari, ki bodo ostale vsakomur v trajnem spominu. Naj nihče ne zamudi ugodne prilike si ogledati to krasno mladinsko povest, ki je žela tudi v Ljubljani najlepše uspehe.

Nekaj Idrijske cerkvene zgodovine
Leta 1897. je v dopisu na poljedelsko ministristvo zahteval novi dekan primerno župnišče, sklicujoč se na odluk naučnega ministra glede župnih arhivov. Nekaj jim ni bilo všeč, da novi in še »premladi« dekan kar zahteva od ministristva novo župnišče. Vprašajo ga, na kakih podlagi zahteva od ministristva, saj bi lahko župljani preskrbeli, kakor drugod.

Dekan je odgovoril z dokazi. Po več mesecih mu ponudijo 44.000 kron — toliko bi patrona zadelo, a naj s tem sam zida in preskrbi novo stavbo. Dekan je odgovoril, da se stavbeni prostor v Idriji težko dobi, pač pa se lahko erarična hiša št. 82 priredi za župnišče. S tem pa je zadel v srčeno gnezdo. V tej hiši so stanovale 4 stranke, vsaki je bilo zelo nerodno se seliti.

Ministristvo pa ni odbilo ponudbe, celo za ukazalo je, naj se dekan izrazi, kako naj bi se hiša št. 82 pripravila, da bi odgovarjala vsem predpisom.

To se je zgodilo. Le majhne izpremembe z malimi stroški so bile potrebne. Pričakovalo se je, da se vse odobri. A čez 14 dni pride odgovor z Dunaja, da se stvar opusti, ker »se liegt nicht im Werksinteresse das Haus No. 82 abzutreten«. Ponedilki so pa stano erarično hišo, kjer je bilo gozdno oskrbnistvo. To so pred par leti podrli in na istem prostoru sezidali popolnoma novo lepo stavbo, ravno nasproti sedanjemu župnišču. Dekan pa je moral to ponudbo odbiti, ker ni odgovarjala predpisom in se ni

dala presaraditi. Števil je za nekaj časa zapala. Ko se je pa na novo podvezalo, so hišali dekana v grad, naj se enkrat izjavi, kako si želi predrugičiti in prenoviti hišo št. 82 v župnišče. Odgovoril je, da pri istem ostane, kar je že prej rekel. Šli so točko za točko po vseh sobah in hodnikih, za vsako spraševali, kako in zakaj, ali bi ne bilo kako drugače boljše. Ker je dekan pri vseh točkah ostal pri isti trditvi kakor prej, se ni dalo več zavleči.

Domači inženirji so dobili nalog, naj po izdelanem načrtu napravijo strokovnik za vse poprave. Nekaj nad 5000 kron je znašal račun.

Preden so začeli popravljati, so morali za stranke, ki so sedaj bivale v hiši, dobiti nove hiše. Ko so dali prostor za reaklo, so v zameno trljali hišo Karoline Lapajne. To so podrli in zidali novo poslopje za uradnike. Ker se je v njem nastanil rušniški zdravnik dr. Papež, so takoj krstili hišo in ji dali ime »Vatikan«.

Ko je bila hiša dovršena, so se stranke preselile tja in začela se je hiša 82 prjeirati za župnišče.

19. februaria 1906 se je duhovščina in župnišča ter dekanjska pisarna preselila v sedanje župnišče. Iz prejšnje obokane kuhinje se je napravil arhiv, vrata obila z močnim železnim plehom, okna so dobila železne zatvornice, da v slučaju kakakega požara važne listine ne zgora. Tako se je zadostilo ministrski odredbi, tako tudi rešilo sporno vprašanje, ki se je dolgo vrsto let kakor kača vleklo, a ne moglo priti h koncu.

DAROVİ
Gospod Jakob Novak učitelj v Desklah, je poslal »Solskemu društvu« znesek 200 lir nabran med prireditelji petelinovega večera dne 11. XI. 1922 v Desklah. Darovalcem iskrena hvala in Bog daj še mnogo takih petelinovih večerov!

Trgovec gosp. A. M. iz Grete daruje za »Sol. društvo« 50 L.

V počestčenje spomina pokojnega očeta, ta-sta in deda Mateja Neberčarja darujeta: družina Peter Kralj L. 50.— za Dijaško Matico, L. 50.— za Sentjakobsko podružnico Solskega društva. — Družina Sluga: L. 50.— za Dijaško Matico, L. 50.— za Sentjakobsko podružnico Solskega društva.

Za »Božičnico« Zenske podr. Solskega društva na polo gde. Savice Godina so darovali: po 50 L.: Dr. Obuljen in Vlado, po 25 L.: N. N. po 10 L.: Kodrič, Vrčon S. G., papa in mama, Muba Dolenc, N. N. N. N. N. N. D. R. po 5 L. Milka M.; A. D.; M. S.; H. Vodopivec, nečitljivo, 5 bančnih uradnikov, Luković N. N. Velušček 51 lir priden nabiralec med svojimi kolegi. Skupno 341 lir.

Tvrške M. M. 15 m flanela, L. T 15 m bombaževine; M. A. 5 m parhanta; D. S. 1 duc. žepnih rut; G. L. 1 ducat žepnih rut in svileno črno šerpo; A. V. 3 m hlačevine.

ŽIVNOSTENSKA BANKA
PODRUŽNICA V TRSTU
Ulica Roma vogal ul. Mazzini. — Lastna palača.
Delniška glavica in rezervni zaklad K. C. št. 227.000.000
Izvršuje bankovne vse bančne in menedžerske transakcije.
Uradne ure od 9-13

Borzna poročila.
Tvoja valuta na tržaškem trgu

Trst, 20 decembra 1922	
ogreske krome	—80.— —87
svetrijake krome	—0275 0325
češkoslovaške krome	57.50— 58.25
dinarji	21.90— 22.30
lejti	11.— 12.—
dolarji	—24.— —30
francoski franki	19.45— 19.60
francoski franki	145.— 145.75
švicarski franki	370.— 373.—
angleški funti papirnat	80.85— 91.—

POHIŠTVO.
NOVI BOMODI: poročne sobe, solidno, slavonsko delo, javorjevo, črneljevo, jesenovo, mehagonijevo, hrastove L 1500, naslonjaci L 48.—. Železne postelje s kovinasto vzmetjo L 15.—.
TURK, Via S. Lazzaro št. 10.
VELIKA IZBERA
Za pošiljkatve na deželo najboljša, brezplačna embalaža.

Razna usnja najboljših tovarn. Velika izbora kopit. Gumijevi podpetniki „Pirelli“. Čistilo za čevlje „Brill“ in „Ecla“ Use po najnižjih cenah. Za preprodajalce posebni popusti.

F. CINK TRST
ZALOGA VSAKOVRSNEGA USNJA IN KOZ TER VSEH CEVLJARSKIH POTREBSCIM. IZDELOVANJE ZGORNJIH DELOV IN VSAKOVRSNO ŠTEVANJE.

49 Via Udine (prej Belvedere) 49 Tel. 41-38

Inserirajte v „Edinosti“

Trgovsko-obrtna zadruga v Trstu
registrovana zadr. z neomejenim jamstvom
Ulica Pier Luigi da Palestrina št. 4, I.
Obrestuje navadne hranilne vloge po

5%

vloge, vezane na trimesečno odpoved po 5 1/2%, ako znašajo 20-30.000 Lit. po 6%, ako znašajo 30-40.000 „ po 6 1/2%, ako presegaajo 40.000 „

Trgovcem otvarja tekoče čekovne račune Posoja hranilne pušice na dom.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega premoženja nad 2300 zadržnikov, vredno nad 50 milijonov lir.

Daje posojila na poroštvo, zastavo vrednostnih papirjev ali dragocenosti.

Uradne ure od 8-13.
Tel. št. 16-04. Tel. št. 16-04.

Majstarejši slovenski denarni zavod.

Tržaška posojilnica in hranilnica
registrovana zadruga z omejenim poroštvo
uraduje v svoji lastni hiši
ulica Torrebianca šte. 19, I. n.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje

po 4%

veče in stalne vloge po dogovoru.

Daje posojila na vknjižbe, menjice, zastave in osebne kredite. — Obrestna mera po dogovoru.

Uradne ure za stranke od 9 do 13.
Ob nedeljah in praznikih je urad zaprt
Št. telef. 25-67.

Ljubljanska kreditna banka
Podružnica v Trstu.
Vogal via Valdirivo 27 — Via 30 ottobre 11
Izvršuje vse bančne posle.

Kupuje in prodaja raznovrstne tuje valute. — Prodaja in kupuje jugoslovanske krome. — Izvršuje nakazila SHS kron v Jugoslavijo. Sprejema SHS krome na obrestovanje po dogovoru.

Vloge na knjižice v Lirah obrestuje

po 3 3/4 % netto

Vloge na tekoče račune po 4 1/2 %
Vezana vloge obrestuje najugodnejše po dogovoru.

Glavni sedež banke: LJUBLJANA.
Podružnice: Gorica, Maribor, Celje, Kranj, Ptuj, Brežice, Novisad, Sarajevo, Split, Metković.

Delniška glavica in rezerve: SHS kron 150.000.000.—
Tel. št. 5-18. Uraduje od 9 do 12 1/2 in od 14 1/2 do 16.

Oglas v Edinosti imajo najboljši uspeh

JADRANSKA BANKA
CENTRALA TRST
Delniška glavica L 15.000.000 Rezerve L 5.100.000
Podružnice: Opatija, Zadar, Dunaj.

Afilirani zavodi: Jadranska Banka Beograd in njene podružnice: Bled, Cavtat, Celje, Dubrovnik, Ercegnovi, Jelsa, Jence, Korčula, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Novisad, Prevalje, Sarajevo, Split, Šibenik, Tržič, Zagreb.

NEW-YORK: Frank Sakser State Bank.
VALPARAISO: Banco Yugoslavo de Chile.

Izvršuje vse bančne posle.
PREJEMA VLOGE

na hranilne knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje po 3 3/4%. Na odpoved vezane vloge obrestuje po najugodnejših pogojih, ki jih sporazumno s stranko določa od slučaja do slučaja.
Daje v najem varnostne predale (safes)

Zavodovi uradi v Trstu:
Via Cassa di Risparmio šte. 5 — Via S. Nicolò šte. 9.
Telefon št. 1463, 1793, 2676. Ključavnice posluje od 9.30 do 12.30 in od 14.30 do 16.

NA OBROKE

izgotovljene obleke po meri za moške in ženske, paletots, nepremočljivi plašči, nogavice, perlo, kiobuki, preproge, žimnice, vzmeti, dlouni itd. Kraljica pravega reda. Cene zmerne, pošilj dobri.

Trst, Via XXX ottobre št. 3, L. nadstr. Telefon 39-20.